

Voor Oostelijk Havengebied, Indische Buurt, IJburg en Zeeburgereiland

Jaargang 14 - Nummer 4

Oktober 2019

IJopener

MAGAZINE

- Er klinkt muziek onder het Muiderpoortstation
- Waarom een slavernijmuseum nodig is
- Naar de tandarts: jong geleerd, oud gedaan

Oktober 2019

3 Zwemmen én handhaven op de Borneokade

3 Redactioneel

4 Advocaat Speer fietst naar cliënten

5 Er klinkt muziek onder het

Muiderpoortstation

6 Het slavernijmuseum biedt een blik

op verzwegen verleden

8 Column: de Piet Heintunnel

9 Mick leert taal op zijn eigen manier

10 Het ecosysteem op IJburg wordt volwassen

11 Daklozen worden ondernemer

12 Praten over kindermishandeling is

hoog nodig

13 Kort buurtnieuws

14 Kunstenaar Jan Jaap Berkhout: autonoom

en veelzijdig

15 Intussen aan de Oranje-Vrijstaatkade

18 Aandacht voor het verleden van de haven

tijdens Sail 2020

19 Tandzorg voor kinderen is niet te

verwaarlozen

20 Wat kan het OHG leren van Hafencity

Hamburg

22 Interview met Claudi Carli

23 Buurtgedicht

24 BAC buiten de wijk: het Funenpark

26 Boekenhoek: Fietsstad Amsterdam

27 Oost in cijfers: we zijn aardig groen

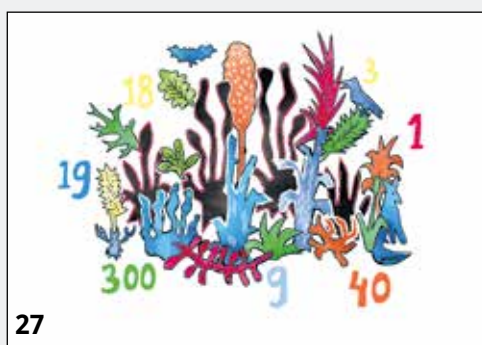
28 Uittips: 24h Oost en veel meer

29 Risotto hoeft echt niet te mislukken

30 Adverteren en bezorging

31 Dagboek van een zelfbouwer

32 Buurtpuzzel

Colofon

IJopener is het magazine voor alle bewoners van het Oostelijk Havengebied, de Indische Buurt, IJburg en Zeeburgereiland. De redactie bestaat uit vrijwilligers. De meningen van de afzonderlijke auteurs geven niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie weer.

REDACTIELEDEN

Natanja den Boeft, Ruben Cardol, Marcel de Cnock, Lida Geers, Joyce Hes, Tineke Kalk, Arjen Poortman, Joeri Pruys, Lisa Scheerder, Simone Slotboom, Yvonne Schreuder, Joost van der Vaart, Neeltje Wiedemeijer en Corry Zoll.

MEDEWERKERS AAN DIT NUMMER

Ruben van den Boogaard, Henriëtte Lakmaker, Marieke de Koning, Hannie Raaff en Josien Vogelaar

PRODUCTIE

Eindredactie	Lisa Scheerder en Joost van der Vaart
Bureauredactie	Natanja den Boeft
Coördinatie	Eline Crijns
Vormgeving	Tekst en Techniek (Frits van den Akker en Jolanda Budding)
Drukwerk	Rodi Rotatiedruk, Diemen
Oplage	25.000 ex.

STICHTING IJOPENER BESTUUR

François Claessens (voorzitter), Sjeng Lamers (penningmeester), Betsy Albers (secretaris), Bert Steinmetz (lid), Lisa Scheerder (redactielid)

VOLGENDE EDITIE

Deadline	14 november
Verspreiding	6-12 december

FOTO VOORPAGINA

Marcel de Cnock. Het Valtifest feest op 7 september op het Zeeburgereiland

CONTACT

E-mail	info@ijopener.nl
Website	www.ijopener.nl
Rekeningnr.	NL51 INGB 0006 6548 54

ADVERTENTIE-ACQUISITIE

adverteren@ijopener.nl.
Zie pagina 30 voor tarieven.
Overige informatie op www.ijopener.nl.

IJOPENER GEMIST?

Bezorgklachten: bezorging@ijopener.nl.
Bestel via dit mailadres een 'Ja IJopener'-sticker, als u een nee/nee-sticker heeft en toch IJopener wilt ontvangen. Kijk op pagina 28 voor adressen waar u IJopener kunt afhalen.

IJOPENER DIGITAAL ONTVANGEN?

U kunt IJopener ook per mail ontvangen. Meld u aan via info@ijopener.nl. Vijfmaal per jaar krijgt u een mail met de pdf van het nummer als bijlage.

Maandag 4 november

Nino Haratischwili

in boekhandel van Pampus

aanvang 20 uur - toegang € 5 - aanmelden nodig - info@boekhandelvanpampus.nl

OPINIE

Zwemmen en handhaven

Wat kunnen we voor 2020 leren van de gebeurtenissen op de steiger aan de Borneokade afgelopen zomer, toen op hete dagen de rust van omwonenden botste met de overlast door zwemmers? Het antwoord: gemeentelijke handhaving, en nu zonder knipoog.

TEKST: JOOST VAN DER VAART - FOTO: MARCEL DE CNOCK

Het water is fris geworden, de Borneosteiger ligt er verlaten bij. De herfst doet van zich spreken. Wat een verschil met juli, toen hier soms honderden mensen afkoeling zochten, plezier maakten en zich niets aantrokken van het zwemverbod op de Borneosteiger. Helaas trokken sommigen zich ook niets aan van de omwonenden. Herrie en opdringerig gedrag waren het gevolg. Voor wie de feiten niet kent: de Borneosteiger in het Oostelijk Havengebied is een geliefde zwemplek. Een hardhouten plankier met roestvrijstalen zwemtrappen. Ideaal voor iedereen die een baantje wil trekken. Het punt is alleen: dat mag niet. Op een gemeentelijk bord staat het volgende: 'Recreatiesteiger Borneo. Deze drijvende steiger is bedoeld voor recreatie. Om te zonnen, te picknicken of gewoon te genieten van het uitzicht. De steiger is van ons allemaal. Rond de steiger wonen mensen. Daarom: praat en handel je met respect voor elkaar; maak je geen lawaai en gebruik je geen versterkte muziek; ben je na 22.00 uur stil; gooi je afval in de afvalbakken of neem je het mee. De steiger ligt in een haven en grenst aan een vaargeul. Het is gevaarlijk om hier te zwemmen. Het Binnenvaart Politie Reglement verbiedt daarom het zwemmen. De aanwezige trapjes zijn neergezet om mensen die per ongeluk te water raken een uitklimvoorziening te bieden. Wij wensen u veel recreatieplezier.' Ja, dat staat er allemaal. En deze zomer kwam boven dat bord nog een ander bord: 'Zwemmen verboden'. En toen werd het heet. Het werd meer dan 35 graden en de mensen wilden zwemmen. Verbied het ze dan maar eens, zeker met al de voorzieningen die hier zijn, de steiger en de trapjes.

Het bord met het zwemverbod verdween in de plomp. Anarchie op Borneo: zwemmen is een mensenrecht. Ho, wacht even. Over het zwemmen en de overlast voor omwonenden hier zijn twee rechtszaken gevoerd. En beide zijn gewonnen door de bewoners. Jantien de Laaf en Wierger van Aalderen, die in een woonboot naast de steiger wonen, legden in Het Parool uit waarom zij 'na jaren vruchteloos praten, twee bezwaarprocedures en een eerdere succesvolle rechtszaak' wederom naar de rechter stapten. 'Om een einde te maken aan de onleefbare overlast van een illegaal openluchtzwembad op enige meters van onze slaapkamer. Een zwembad zonder sluitingstijden, toezicht of regels.'

Ze wonnen een door hen aangespannen kort geding. De gemeente schikte en plaatste snel het gewraakte bord met het zwemverbod. Toen de pers kwam, raadde een onbezonnen bestuurder de zwemmers aan het verbod te negeren en tegen handhavers te jokken. Dat was makkelijk gezegd. En ondermijnd gedacht: feitelijk verbieden en toch gedogen. Maar ook Borneo-eiland is deel van onze rechtsstaat. En in een democratie moet je met de minderheid rekening houden, in dit geval degenen die overlast ondervinden van het zwemmen.

Volgende zomer zijn er weer hete dagen. Als de boel op z'n beloop wordt gelaten, zal dat de fricties alleen maar erger maken. De gemeente heeft de dure plicht om met een regeling te komen die beide partijen recht doet, zwemmers en omwonenden. Zo'n regeling betekent bovenal: écht handhaven op overlast. Handhaving is niet rechts of reactionair. Handhaving is een vorm van goed bestuur. <

Redactioneel

Hittestress op verschillende fronten deze zomer.

Letterlijk, door nimmer zo hoog opgelopen temperaturen. Het zorgde er voor dat onze slaapkamers, gelegen op het zuiden en voorzien van een betonnen plat dak met een kloeke laag kiezelstenen – materialen die de warmte goed opnemen en wekenlang vasthouden – onbruikbaar waren. Ja, onze woningen zijn 'onder architectuur' gebouwd, maar architecten zouden toch beter moeten weten zou je denken. Of zouden ze zelf allemaal in een huis met een puntdak wonen? Dan de figuurlijke hittestress. Deze heeft te maken met dit fraaie magazine, waarvan het vierde nummer van jaargang veertien voor u ligt en waar u nu in aan het lezen bent. Dit blad, gratis huis-aan-huis verspreid en gemaakt door vrijwilligers, is in zijn voortbestaan bedreigd. Een groot deel van de kosten voor het maken van de IJopener wordt opgebracht door allerlei bedrijven en instanties die adverteren in ons blad. Het stadsdeel neemt het andere deel voor zijn rekening door aan ons een bescheiden subsidie te verstrekken. En daar zal, zo is besloten, na 2020 een einde aan komen. Net op het moment dat duidelijk wordt dat goede lokale journalistiek alle burgers dient. Het controleert het lokale bestuur en draagt bij aan een gemeenschappelijke lokale identiteit. Het vormt een buffer tegen het digitale aanbod van de superplatforms als Google, YouTube, Twitter en Facebook die juist in toenemende mate worden gezien als risico's voor de cruciale maatschappelijke en democratische infrastructuur.

Amsterdam heeft de ambitie om de lokale democratie te versterken. Lokale buurtkranten vitaliseren de lokale democratie, doordat bewoners gehoord en gezien worden. Een slimme overheid investeert daarin.

Namens de redactie,
Lisa Scheerder

Wilt u reageren? Mail naar info@ijopener.nl

**compaan
counseling**

een persoonlijke aanpak

Praktijk voor stressbehandeling en psychosociale therapie

- coachen en counsellen met mindfulness
- lichaamsgerichte therapie
- focussen
- homospesifieke hulpverlening

www.stressbehandelingamsterdam.nl
info@stressbehandelingamsterdam.nl

Hélène van Bijnen
JF van Hengelstraat 30
1019 DC Amsterdam
06-40556196

Advocaat voor ondernemers en bewoners in Oost

Hoe zit het met nieuwe bedrijvigheid in onze buurt? Met enige regelmaat belicht IJopener Magazine de activiteiten van startende ondernemers. Wat doen ze en wat houdt ze inhoudelijk bezig? We gaan op bezoek bij advocaat Jennifer Alspeer, sinds kort als zelfstandig advocaat actief in het Oostelijk Havengebied. Ze wil graag een juridisch aanspreekpunt zijn voor winkeliers en horeca-ondernemers in Oost.

TEKST: JOOST VAN DER VAART
FOTO: MARCEL DE CNOCK

In haar kantoor aan de Panamalaan hangt de toga van Jennifer Alspeer gebruiksklaar aan een archiefkast. Het kledingstuk, bestaande uit een zwarte mantel en een losse witte bef, is een zeer tastbaar attribuut van haar beroep als advocaat. Als ze een zitting heeft moet die toga aan. Dan verandert ze van vlotte jonge vrouw in een formele rechtskundige die haar cliënten bijstaat en er alles aan zal doen om een zaak voor hen te winnen.

Jennifer Alspeer (33) woont en werkt in het Oostelijk Havengebied. Ruim anderhalf jaar geleden is ze onder de naam Speer Advocatuur voor zichzelf begonnen. Deels uit ondernemingslust, deels omdat ze op een andere manier advocatuur wil bedrijven. Ze is al tien jaar afgestudeerd en werkte sindsdien als advocaat in dienstverband en als jurist bij de Rijksoverheid. Maar de formele verhoudingen, kenmerkend voor de juristerij, ondervond ze in toenemende mate als een keurslijf. Liever wilde ze met een eigen kantoor laten zien dat advocatuur best laagdrempelig kan zijn en dicht bij de mensen staat. 'Ik spring gewoon op de fiets als ik m'n cliënten ga bezoeken. Ze hebben mijn mobiele nummer en kunnen me altijd direct bellen', vertelt ze.

Geschillen overheid en huurrecht

Haar specialisatie is bestuursrecht en huurrecht. Dat klinkt saai en weinig concreet, maar er ligt een wereld achter die haast iedereen kent. Jennifer Alspeer treedt bijvoorbeeld op als advocaat voor een winkelier in de Javatraat, als deze te horen krijgt dat de huur weer eens verhoogd wordt. 'Niet alle kleine zelfstandigen daar kunnen dat zomaar opbrengen, zeker niet de mensen van de oudere generatie. Voor hen zoek ik uit of zo'n verhoging rechtmatig is en hoe je er eventueel tegen in beroep kunt gaan. En als het nodig is, komt zo'n zaak dan voor de rechter.'

Ander voorbeeld: een horeca-ondernemer wil zijn restaurant uitbreiden en zegt een vergunning daarvoor te hebben. De omwonenden vrezen herrie en overlast. De gemeente heeft hier oog voor, maar de ondernemer – die intussen advocaat Alspeer heeft ingeschakeld – lijkt in zijn recht te staan. 'Hoe zit het met de vergunning, is die in orde? Wat heb ik verder voor mogelijkheden om, als de zaak voor de rechter komt, gelijk te krijgen? Of moet ik op mediation (bemiddeling - red.) met de buurtbewoners aandringen met het oog op de onderlinge verhoudingen in de toekomst?'

Jennifer Alspeer wordt vaak ingeschakeld omdat ogenschijnlijk simpele zaken bij nader inzien juridisch behoorlijk ingewikkeld kunnen

zijn. 'Neem een luifel of terrasverwarming. Zoiets kun je niet zomaar laten aanleggen. Daarover bestaat wet- en regelgeving. Sommige zaken zijn rondit overgereguleerd. Kom er dan maar eens uit als leek. Je ziet heel snel iets over het hoofd.'

In het bestuursrecht en huurrecht wordt van oudsher veel geprocedeerd. Voor advocaat Alspeer betekent dat zeker twee tot drie zittingen per maand. Waarbij het woord zitting staat voor verschijnen bij de rechter. Feitelijke rechtszittingen probeert Jennifer Alspeer doorgaans te voorkomen, maar dat lukt lang niet altijd. En dat hoeft ook niet: juist een gang naar de rechter kan helderheid verschaffen. 'Bovendien is het heel interessant om te doen.' Haar moeilijkste zaken zijn die waarvan een ongunstige afloop haast bij voorbaat vaststaat en partijen besluiten om door te gaan met procederen.

Inhoudelijk uitpluizen

Wat vindt ze zo aantrekkelijk aan haar vak? Jennifer Alspeer is daar uitgesproken over: 'Inhoudelijk uitpluizen van ingewikkelde kwesties heeft me altijd aangetrokken. Wat me ook bevalt is het strijdbare dat iedere advocaat toch in zich moet hebben. En je ontmoet steeds weer nieuwe mensen. Heerlijk vind ik dat.' Een goeie advocaat moet volgens haar sociaal zijn, moet van taal houden en moet als zelfstandige een neus voor ondernemen hebben. 'En dan moet je natuurlijk ook nog erg precies zijn.' Op haar wensenlijstje staat dat ze een juridisch aanspreekpunt wil zijn voor winkeliers en horeca in Oost. En dat ze haar ervaringen als raadvrouw van ondernemers in de buurt graag wil delen met de lokale politiek. 'Afrondend zou ik willen zeggen: overheid, heb begrip voor de ondernemers in Oost.'

Muziek onder het spoor

Station Muiderpoort kent een paar verrassingen. Eén ervan is dat het een muziek-educatiecentrum herbergt. Mensen kunnen hier leren zingen of een instrument bespelen. Boven denderen de treinen voorbij. De vraag is: hoe lang kan hieronder nog gemusiceerd worden? De toekomst lijkt onzeker.

TEKST: HANNIE RAAFF
FOTO: ARJEN POORTMAN

Martin Govers (57) is een van de 25 'buurtberoemde mensen' die een ereplek hebben gekregen op het kunstwerk van Serge Verheugen, op het derde perron van het Muiderpoortstation. De NS wil hiermee een eerbetoon geven aan mensen die belangrijk zijn voor de buurt. Toch maakt de NS het Govers moeilijk in het voortbestaan van zijn zaak.

Leuk voor de buurt

Vijftien jaar geleden nam Govers een muziek-schooltje over. Hij had al een licht- en geluid-studio; nu leek hem een muziek-educatiecentrum leuk voor de buurt. De locatie was op het terrein waar de Polderweg loopt, maar het pand daar werd gesloopt. Hij kreeg een nieuwe plek bij de Spaklerweg, maar die lag te ver uit de buurt. De ruimte die Govers bij de NS kon huren, onder het Muiderpoortstation, was ideaal. Niemand had last van ze. Er moest weliswaar veel aan vertimmerd en geïsoleerd worden opdat de muzikanten elkaar niet stoorden, maar het lag midden in de buurt. 'Het was een normaal huurcontract voor een zakenpand. Eerst voor vijf jaar, dan voor drie jaar, dan per jaar met wederzijds een opzegtermijn van één jaar', vertelt Govers.

Het centrum wordt bezocht door 240 tot 260 leerlingen uit Oost en de eilanden, zowel kin-

deren als volwassenen. Dertig docenten geven les, allemaal zzp'ers. Leerlingen hebben de keuze uit twintig verschillende instrumenten en zangles. Samen met de docenten bepalen ze wat voor muziek ze willen en kunnen spelen; er wordt niets centraal voorgeschreven. Het muziekcentrum krijgt geen subsidie van de gemeente. Wel kunnen ouders met een laag inkomen en een stadspas hun kinderen vijf muzieklessen laten volgen, met een eigen bijdrage van vijf euro. Als kinderen door willen gaan, vraagt Govers voor hen een bijdrage aan van het Jongerencultuurfonds.

Andere plannen

Maar intussen heeft de NS andere plannen met de ruimte van het muziek-educatiecentrum. Twee jaar geleden werd de huur opgezegd, maar op het laatste moment toch weer verlengd. In april is de huur weer opgezegd, maar Govers hoopt dat hij toch weer een jaar door kan. Ook voor de andere winkeliers in het Muiderpoortstation is de toekomst onzeker.

Voor Govers is het probleem dat een nieuwe locatie vinden erg moeilijk is. In een woonwijk kan je niet zitten en ook kantoren houden niet van geluidsoverlast. En de ruimte moet goed te isoleren zijn, want leerlingen moeten ook elkaar niet storen. Een redelijke oplossing zou kunnen zijn dat het muziekcentrum intrekt bij de Q-Factory in Oostpoort. Maar vastgoedbedrijf Astoria vraagt een huur die 250 procent hoger ligt dan de huidige. Govers zou subsidie

moeten aanvragen of stoppen. Z'n zaak loopt als een trein. Past dus naadloos bij de NS, zou je zeggen. En dan komt het bevrijdende telefoontje: Govers' muziek-educatiecentrum mag nog een jaar blijven. Gelukkig. Maar de onzekerheid blijft. <

HairReset
Amsterdam

Last van:

- een jeukende hoofdhuid?
- een geïrriteerde hoofdhuid?
- haaruitval?
- kale plekken?
- roos?
- schilfers?
- alopecia androgenetica?
- alopecia areata?

Maak een afspraak voor een consult

Levantplein 68 - KNSM-eiland
020-419 32 26
www.hairreset-amsterdam.nl

Slavernijmuseum: blik op verzwegen verleden

Het Amsterdam Museum doet de term 'Gouden Eeuw' in de ban. De NPO stapt over op de roetveegpiet. En Amsterdam krijgt een museale voorziening die ons trans-Atlantisch slavernijverleden onder de aandacht brengt. Langzaam – heel langzaam – begint Nederland oog te krijgen voor die duistere kant van onze geschiedenis: onze welvaart is mede te danken aan mensenhandel.

TEKST: JOERI PRUYS
FOTO: ARJEN POORTMAN

De 'nationale museale voorziening slavernijverleden', vaak kortweg het slavernijmuseum genoemd, begon ruim twee jaar geleden als initiatiefvoorstel van de Amsterdamse raadsleden Blom (GroenLinks), Duijndam (SP) en Mbarki (PvdA). Ons slavernijverleden is, zo stelden zij destijds, 'de andere, onderbelichte, zijde van onze geschiedenis van ongebreideld vergaarde rijkdom die fysiek zichtbaar is in de binnenstad, maar ook onmetelijk leed heeft berokkend aan miljoenen mensen.'

Dat dit aspect van ons verleden onderbelicht blijft, viel ook Colson Whitehead op. De Amerikaanse schrijver was onlangs op bezoek in het Tropenmuseum om te spreken over zijn nieuwe boek *The Nickel Boys*. De roman draait onder meer om de gespannen etnische verhoudingen in de VS. Whitehead is zelf afstameling van slaafgemaakten en schreef eerder de veelgeprezen roman *The Underground Railroad*, die het Amerikaanse slavernijverleden als onderwerp heeft.

Whitehead kon er niet omheen. 'De rijkdom die ik zie als ik hier in Amsterdam over straat loop, is nu eenmaal verdiend met slavenhandel', vertelde hij het publiek. Dat (witte) Nederlanders zo'n moeite hebben überhaupt over dit onderwerp te praten verbaasde hem. En de aanblik van Zwarte Piet, die verbijsterde hem ronduit: 'Ik probeer dat nog steeds te bevatten.'

Blinde vlek

Die blinde vlek voor het trans-Atlantisch slavernijverleden is in de VS kleiner dan in Nederland. Colson Whitehead is immers deel van een rijke Amerikaanse literaire traditie, mede gevormd door schrijvers als de Afro-Amerikaanse Toni Morrison, overleden op 5 augustus dit jaar. Zij kreeg in 1993 de Nobelprijs voor de Literatuur voor een oeuvre waarin zij onder meer de sociale impact beschreef die het slavernijverleden tot op heden heeft.

Wij hebben zo'n traditie niet. Over de misstanden in voormalig Nederlands-Indië praten we iets vaker. Dat kreeg een eerste vlucht door Multatuli, die in *Max Havelaar* de morele corruptie van het koloniaal bewind in de Oost aan de kaak stelde. *Max Havelaar* was volgens Multatuli dan ook geen roman, maar, zoals hij schreef in een brief aan uitgever Jacob van Lennep, 'eene aanklagt'.

Misdaadsyndicaat

Verhalen over de trans-Atlantische slavenhandel – het ontvoeren, verschepen en verhandelen van ontelbare hoeveelheden Afrikaanse mensen om ze op Amerikaanse en Caribische plantages op te sluiten en tewerk te stellen – en de belangrijke rol die de West-Indische Compagnie (WIC) en de Nederlandse overheid daarin hadden, zijn schaars en onderbelicht. In Nederland worden figuren als Piet Hein en Jan Pieterszoon Coen nog steeds vaak als Hollandse zeehelden geëerd, terwijl je ze net zo goed kunt zien als kopstukken van een internationaal misdaadsyndicaat.

De museale voorziening slavernijverleden wil verandering brengen in die beeldvorming. Maar voordat dat zover is moet nog een flink traject doorlopen worden. Deze zomer zijn uit veertien voorstellen drie plannen geselecteerd. De drie partijen achter die plannen hebben een nieuw, gezamenlijk plan gemaakt dat nu bij de gemeente ligt ter beoordeling. Pas na de besprekingen over dit plan, ergens dit najaar, kunnen de partijen verder.

Drie partijen

Die drie partijen zijn IZI Solutions, een sociaal innovatiebureau dat oplossingen biedt om raciale en sociale gelijkwaardigheid te bevorderen, Museum zonder Muren, dat innovatieve museale concepten ontwikkelt waarbij de openbare ruimte centraal staat, en het Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis (NiNsee).

'Als alles meezit kunnen we in 2021 open', zegt Urwin Vyent, directeur van het NiNsee. 'En dat is optimistisch.' NiNsee is ook organisator van de Nationale Herdenking Nederlands Slavernijverleden, elk jaar op 1 juli in het Oosterpark bij het Nationaal Slavernijmonument. Daarbij wordt herdacht dat op 1 juli 1863 de trans-Atlantische slavernij werd afgeschaft in de voormalige Nederlandse koloniën Suriname en de Nederlandse Antillen. Een logische partij dus om betrokken te zijn bij het slavernijmuseum.

'We willen ook de kracht en het verzet laten zien'

Exposities en debatten

Hoewel, museum – wordt het een echt, fysiek museum? De formulering 'museale voorziening' laat ruimte open voor andere vormen. 'Nee, het voorstel is een echt museum', zegt Vyent, 'een vaste locatie waar exposities en debatten plaatsvinden en waar je terecht kan voor documentatie.'

Het doel is om aspecten van het trans-Atlantische slavernijverleden te belichten die vaak geen aandacht krijgen. 'We willen niet zozeer de focus leggen op de wrede heden. We weten allemaal dat slavernij fout was. Wat juist vaak vergeten wordt is dat de cultuur die de Afrikaanse mensen meenamen overzees grote invloed heeft gehad, en nog steeds heeft, op latere generaties. Hun cultuur en levensbeschouwing gaf ze kracht. Dus we willen ook de kracht laten zien, en het verzet dat is gepleegd in allerlei vormen, toen en nu, ook door witte mensen.'

Witte blik

De relaties tussen witte Nederlanders en slaafgemaakten waren bovendien complexer dan vaak wordt gedacht. Het beeld van de dominante witte plantage-eigenaar en de 'zielige' zwarte slaafgemaakte is deels het resultaat van een witte blik op ons verleden, waarin slaafgemaakten een louter passief slachtofferchap wordt aangemeten. Dat beeld zal in het nieuwe museum de nodige nuancerings krijgen.

'Zo waren er ook echte liefdesrelaties tussen slaafgemaakten en witten. En niet alleen tussen witte mannen en zwarte vrouwen, ook andersom', vertelt Vyent. En al voor de afschaffing van de slavernij gingen marrons, ontsnapte en soms rebellerende slaafgemaakten, aan tafel met de kolonisten om vredesakkoorden te sluiten. 'De acties van die marrons hebben ertoe geleid dat Europeanen steeds serieuzer naar slaafgemaakten zijn gaan luisteren.'

Maar ook de kale feiten zullen voor veel mensen nieuw zijn. En niet alleen voor witte mensen, zo vertelt Mitchell Esajas, een van de oprichters van The Black Archives, een partner van het museumproject. Zo vroeg hij laatst aan een klas van de HvA of iemand wist in welk

jaar Nederland de slavernij afschafte. Bijna niemand kon daar antwoord op geven. 'En een studente die kwart Surinaams van oorsprong was zei dat ze hiervoor nauwelijks iets te horen had gekregen over haar eigen achtergrond. Er is een groot gebrek aan kennis.'

Hakken in het zand

Die kennis ligt onder meer opgeslagen in The Black Archives aan de Zeeburgerdijk, een unieke schat aan informatie, vooral over de postkoloniale tijd en de impact die de slavernijtijd nog steeds heeft op (ex-)bewoners van Suriname en de voormalige Antillen. The Black Archives zal het nieuwe slavernijmuseum ondersteunen door die kennis beschikbaar te maken – kennis die misschien ook tot enige ophef zal leiden.

'Mijn ervaring is dat mensen inderdaad vaak met de hakken in het zand gaan staan als ze met informatie worden geconfronteerd die haaks staat op wat ze geloven', zegt Esajas. 'Zoals het geloof dat Nederland een land is van openheid, tolerantie en vrijheid. Opeens hoor jij dat een traditie waar jij heel veel plezier aan hebt gehad racistische elementen bevat. Dan krijg je een defensieve houding, zoals is gebeurd in de zwartepietendiscussie.'

Juist een museum kan daar volgens Esajas de angel uithalen. 'Ik heb gemerkt dat als je mensen uitnodigt in een educatieve omgeving en je ze informatie geeft puur over wat er gebeurd is, zonder te zeggen wat je daarvan moet denken, dat 95% van de mensen met een andere blik gaat kijken naar zo'n kwestie.'

Politieke kanten

Maar wie bepaalt welke informatie gepresenteerd wordt? Want een verhaal over structurele ongelijkheid die doorwerkt tot in het heden heeft – hoe neutraal je het ook presenteert – ook politieke kanten. Vyent (NiNsee) erkent het probleem. 'Ja, er is een risico dat de politiek zich teveel met de inhoud gaat bemoeien. Dat is dan ook een van de agendapunten in de volgende fase van de gesprekken met de gemeente.'

Een van de inhoudelijke uitgangspunten die de gemeente heeft geformuleerd voor de museale voorziening is de focus op het trans-Atlantische deel van de slavenhandel: de driehoekshandel tussen Nederland, Afrika en Amerika. Hierbij worden de slavenhandel en andere mensonterende praktijken in voormalig Nederlands-Indië buiten beschouwing gelaten. Is dat niet een gemis?

'Je kan het verhaal over de trans-Atlantische slavenhandel niet vertellen zonder het ook over de VOC te hebben', zegt Urwin Vyent, 'ook die had een relatie met die driehoek.' Dat beaamt Mitchell Esajas: 'Natuurlijk vind ik dat in het algemeen alle aspecten van onze koloniale geschiedenis moeten worden belicht. Er waren duidelijke verbanden tussen de Oost en de West.'

Een museum dat onze wereldwijde koloniale geschiedenis in zijn totaliteit zou willen vertellen schiet echter zijn doel voorbij, denkt Esajas. 'Het is van grote waarde om nu eens op een diepgaande manier de trans-Atlantische slavenhandel en de erfenis daarvan uit te lichten. Focus is juist goed. Net zoals er in het Joods Cultureel Kwartier allerlei musea zijn die verschillende onderdelen van de Joodse geschiedenis vertellen.' Dus moet er daarnaast ook een museum komen over de koloniale geschiedenis van de Oost? 'Als het aan mij ligt wel.' <

Al meer dan 22 jaar het adres
voor klassieke yoga

IYENGAR YOGA Zeeburg

- Proeflessen zijn ieder moment mogelijk
- Kwaliteit, persoonlijke aandacht en een team van hoogopgeleide leraren
- Voor beginners, gevorderden, kinderen, tieners en therapie

KNSM-laan 303 - ☎ 06-2547.1615
www.iyengaryogazeeburg.nl
info@iyengaryogazeeburg.nl

Praktijk voor Reiki & Shiatsu

www.shiatsu-reiki.nl

THE PHOTO FACTORY

professionals in print

Een simpel wissellijstje op standaard formaat of maatwerk tot op de mm nauwkeurig; met ruim 1500 lijsten op voorraad, ruim 400 profielen en eigen passe partout snijservice slaagt u bij ons altijd!
Neem uw afdruk, poster of ander mooi kunstwerk mee en we adviseren u graag over een goede keuze.

Lijsten
- hout
- aluminium
- kunststof

Opspannen van
- canvas
- schilderij
- borduurwerk

Glassoorten
- floatglas
- helder
- anti reflex
- UV werend
- Clear Colour

Opplakken op
- aluminium
- Dibond
- MDF
- Forex
- Centafix

Inlijsten van
- foto afdruk
- schilderij
- borduurwerk
- 3D, bijv. t-shirt

Lamineren
- lustre
- glans

Passe partouts

U vindt ons vlak bij winkelcentrum
Brazilië, bereikbaar met tram 26,
gratis parkeren onder de AH.

C. van Eesterenlaan 15, Amsterdam,
020 - 419 7200
www.thephotofactory.nl

Tunnelvisie

TEKST: SIMONE SLOTBOOM
FOTO: MARCEL DE CNOCK

Van tunnelvisie heb ik over het algemeen weinig last. Hooguit dat er altijd licht aan het eind van de tunnel is. Ook aan het eind van de Piet Heintunnel. Al schijnt het een duur lichtje te zijn. Welgeteld 116 miljoen euro. Volgens de raming dan. Aanvankelijk was het 85 miljoen, maar afgelopen mei meldde Sharon Dijksma aan de gemeenteraad dat er 31 miljoen bij moet. Vanwege prijsstijgingen en hogere loonkosten. In 2017 was de verwachting nog in totaal 47 miljoen. En in 2016 was wethouder Pieter Litjens zeker dat een budget van 24 miljoen afdoende was. De uitvoering is voorlopig nog niet in zicht, maar de prijs is al meer dan verviervoudigd.

Ook het tijdspad blijkt rekbaar. Was dat in 2017 nog negen maanden, nu staat er vijftien maanden voor, al is dit weer een schatting. Oorspronkelijk zou het project begin dit jaar afgerond zijn. Later werd 1 januari de start-in plaats van de sluitdatum. Maar ook deze schuift steeds verder op. Aan de ene kant omdat sluiting van de tunnel veel overlast geeft, maar ook omdat nog steeds niet duidelijk is wat er precies bij het project komt kijken. Eén ding staat vast: de tunnel moet gerenoveerd worden. Dat moest allang. In 2017 al. Vanwege achterstallig groot onderhoud en mankementen aan de wegtunnel. Maar er is meer. De tunnel voldoet niet aan de – nieuwe en strengere – veiligheidseisen. Eén mei is de nieuwe tunnelwet ingegaan. Nu is er ook een upgrade nodig.

Verrassend is dit wel. De Piet Heintunnel is namelijk nog jong: 22 lenten om precies te zijn. Net zo oud als mijn zoon. In 1997, zijn geboortjaar, ging de tunnel open. En een paar jaar later was het dak van de tunnel zijn schoolplein. Tijdens het speelkwartier van wat toen nog basisschool De Rietlanden was, volgde hij gefascineerd het

verkeer dat de tunnel in- en uitreed aan de Rietlandparkzijde. Ikzelf was daar destijds iets minder blij mee: alleen een hek scheidde de kinderen van een forse val op de tunnelweg. Maar alles went, al blijft het apart: spelende kinderen boven aan een tunnel.

De Piet Heintunnel zelf is ook uniek. Met een lengte van 1490 meter is het de langste autotunnel van de regio Amsterdam. Een directe verbinding tussen het centrum van Amsterdam en Zeeburgereiland en de ring. Dagelijks gaan er zo'n 28.000 auto's doorheen. Ook tram 26 rijdt door de tunnel. Dat levert heel wat tijdswinst op. Met de fiets moet je nog altijd een flink stuk om via de Amsterdamsebrug. Vandaar ook de roep om een fietsverbinding

van Zeeburgereiland naar Borneo-eiland of Sporenburg. Een roep die op zijn beurt weer felle discussie oproept. Eén waarvan het eind nog lang niet in zicht is.

De renovatie van de Piet Heintunnel staat nu gepland voor het voorjaar van 2021 tot de zomer van 2022. Een wegtunnel renoveren is technisch complex. Dus bleek vorig jaar dat er – nog – meer tijd nodig was voor de voorbereiding van het project. Tot de start van de opknapbeurt wordt het gebruik van de Piet Heintunnel gedoogd. Met een aantal restricties. Vrachtwagens zwaarder dan 3,5 ton mogen er – sinds de ingang van de nieuwe wet op 1 mei – niet meer in. Dit beperkt het risico op een tunnelbrand met veel rook. Voor bestelbussen, campers, touringcars en gewone bussen verandert er niets. Ook de tram blijft rijden. Naast het verbod op vrachtwagens moet er nog meer gebeuren om de tunnel open te kunnen houden. De vluchtgang aan de oostzijde van de tunnel moet verlengd, de zichtbaarheid van de vluchtroutes verbeterd, de bediening en bewaking vanuit de verkeerscentrale verder geautomatiseerd en de opleiding, training en documentatie van de verkeersleiding geactualiseerd. Het meeste kan via maandelijks nachtelijk onderhoud. De tunnel is dan tijdelijk afgesloten. Omrijden kan via de Amsterdamsebrug, de IJtunnel of de Gooiseweg/Wibautstraat met maximaal een kwartier extra reistijd. Tram 26 blijft gewoon rijden. Deze gaat door een aparte tunnelbuis. Dinsdag 5 november en dinsdag 3 en woensdag 4 december is de tunnel van 22:00 tot 05:00 dicht.

Dan wordt ook het reguliere onderhoud gedaan. Zoals het reinigen van wanden, ventilatiekanalen, kolken en goten. En onderhoud aan veiligheidsvoorzieningen, zoals de hulpkast met brandblussers en telefoons voor direct contact

met de verkeerscentrale. Plus inspectie van de tunnelbuis en een live-test van de veiligheidsvoorzieningen bij stroomuitval. En dan moet het echte opknapwerk dus nog gebeuren. Tot de renovatie een feit is, moeten vrachtwagens een extra blokje om. Pas als alle werkzaamheden klaar zijn, medio 2022, mag ook het zwaardere vrachtverkeer de tunnel weer in. Zelf heb ik nog één verzoek. Als het toch al veel centjes gaat kosten, klus er dan meteen even een fietstunnel bij. Dat scheelt alle fietsers ook weer een flink stukje om. Zijn we meteen van het gezeur rond de fietsverbinding naar Zeeburgereiland af en schiet het toch nog een beetje op allemaal. Of slaat de tunnelvisie bij mij nu alsnog keihard toe? <

Mick wil het hier gaan maken

Bij Nederlandse les aan migranten gaat het om meer dan taal alleen: cursisten nemen hun wereld mee het lokaal in. IJopener Magazine brengt een serie met observaties van een taaldocent in Oost.

TEKST: HENRIËTTE LAKMAKER
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

Mick, een jonge Eritreeër, komt het buurthuis binnen met een nieuwe rugzak en een air die hoort bij de kosmopoliet die hij is, in kilometers gemeten. Amsterdam, here I come! Zijn gezicht is fijn uitgesneden, hij heeft grote ogen, lange zwarte wimpers en op zijn hoofd pronkt een blonde kroeskuif.

Eigenlijk heet hij Tesfay maar Mick vindt hij voor hier een betere naam. Hij wil het gaan maken in deze stad. De twee middagen op het buurthuis die de taalschool hem biedt, zijn voor hem niet genoeg. Hij wil elke dag naar school, zegt hij bij onze kennismaking. En liefst naar een school waar hij een computer krijgt. Hier in het buurthuis krijgt Mick les in een lokaal zonder pc's. 'Je kan altijd op de computer op de andere locatie', zeg ik. Oké, zegt hij. Hij is even stil, en begint dan weer over de lessen: waarom zijn dat er maar zes per week? Er zijn scholen waar je vaker les krijgt, maar Vluchtelingenwerk heeft hem aangemeld op deze taal-

school voor analfabeten of 'anders-alfabeten' zoals Mick, die wel zijn eigen schrift kent maar niet het Latijnse.

Kan is geen kam

Misschien kan hij later overstappen, zeg ik. Hij lijkt zich te schikken. Ik geef hem een werkboekje waarin het woord 'kan' centraal staat, en een schrift. Ik leg uit hoe hij daarin een woordenlijst kan aanleggen. Hij begint met het omcirkelen van het woordje 'kan', niet te verwarren met kam, kas, kar of lam. Het verveelt hem al snel.

Hij pakt het materiaal dat hem bij de intake is meegegeven: een echt boek, in kleur, met foto's en met veel afwisselende oefeningen. Hij is al bij pagina 18 als ik hem voor het eerst in de klas heb. Thema: familie. Na een week of zes waarin ik hem meer niet dan wel heb gezien, is hij nog steeds op pagina 18. De multiple choice-oefeningen begrijpt hij niet omdat hij deze vorm van leren niet kent. Hij moet geduld hebben, een taal leren kost nu eenmaal heel veel tijd, zeg ik. Hij knikt ernstig. Ik zet voor hem toch maar de pc van het buurthuis aan, in een

zaaltje op twintig meter afstand van het leslokaal. Ik start het speelse taalprogramma op dat meer past bij een jonge beginner als Mick. Hij heeft het binnen de kortste keren door en vindt het leuk.

Filmpje op 't scherm

Na tien minuten kom ik kijken hoe het gaat. Op het scherm hebben de plaatjes en woorden plaats gemaakt voor een filmpje met de nieuwe, hoopgevende president van Ethiopië, het buurland en lange tijd vijand van zijn land. Mick laat filmpjes zien van de man tijdens de historische ontmoeting met de Eritrese president. Die is *bad*, zegt Mick. Hij volgt het nieuws op de voet, begrijp ik uit zijn mix van Engels, Nederlands en gebaren.

Een week later is hij de enige cursist – het is een hete zomerdag en de anderen hebben kennelijk voor de zon gekozen. Ik vraag Mick wat hij wil doen. In 'Kan' heeft hij geen zin. Ik probeer een ander oefenboekje uit; na tweeëneenhalve minuut is hij er klaar mee. We beginnen toch weer met het taalboek. Pagina 18. We lezen even over familie, vader, moeder, broer, zus – verder komen we niet. Ik vraag naar zijn familie. Zus woont in Ethiopië, ze is veel ouder en heeft een gezin. En zijn ouders, hoe is het met hen? Hij kruist zijn ranke polsen over elkaar. Mijn vader, zegt hij. Gevangen. Om mij. Hij kijkt me aan, ik zoek vertwijfeling in zijn mooie ogen en vind die niet. Het hoort erbij, zegt zijn blik. En zijn moeder? Maar het is vier uur en de les is voorbij.

Gód, zijn moeder, denk ik, terwijl ik toekijk hoe Mick vertrekt met zijn rugzak, met daarin het werkboekje Kan, het echte taalboek en zijn lege schrift. <

De naam Mick is veranderd om redenen van privacy.

Henriëtte Lakmaker is docent Nederlands als tweede taal (NT2) en taalvrijwilliger in Amsterdam-Oost en omstreken.

COFFEE TAKE AWAY ESPRESSO

Openingstijden:
dinsdag - vrijdag van 9 tot 18 uur
zaterdag van 9 tot 16 uur

Sumatrakade 5 1019 BJ Amsterdam
Tel. 020 - 419 38 55

www.hairspray.nl
info@hairspray.nl

Variatie in ecosysteem op IJburg

Voor IJburgbewoners van het eerste uur is het een bekend fenomeen: een raam bedekt met spinnenwebben. Geconfronteerd met zo'n overdaad aan achtpotigen is voor velen de belangrijkste vraag hoe je van ze afkomt. Het aantal spinnen geeft ons echter een boodschap over de staat van het lokale ecosysteem.

TEKST: MARIEKE DE KONING
FOTO'S: ARJEN POORTMAN

De weg van een kale vlakte zand naar een wijk met een bloeiende biodiversiteit is niet zomaar afgelegd. De variatie aan soorten komt pas op gang als er ook voldoende variatie aan groen is. Vogels vinden spinnen vaak een lekker hapje, maar als ze geen beschutting voor hun nesten hebben, wordt het een moeilijke opgave voor ze om van IJburg hun permanente woonplaats te maken. Omdat IJburg eerst vooral uit zand en steen bestond, kon de spin welig tieren. Voor de natuurlijke vijand – de vogel – was geen plek, omdat groen nog te weinig aanwezig was.

Eiland in evenwicht

De biodiversiteit ligt tegenwoordig in steden vaak hoger dan in omliggende gebieden. De monocultuur van de landbouw en het bermbeleid zijn medeverantwoordelijk voor de lage biodiversiteit in wat stedelingen juist 'de natuur' plachten te noemen. Eikenbomen zijn prachtig, maar als er in de berm geen leefmogelijkheid is voor de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups, wordt die laatste geen strobreed in de weg gelegd om zich ongebreideld voort te planten.

Een goed functionerend ecosysteem zou geen plagen moeten kennen, omdat het een grote biodiversiteit kent. De variatie aan flora en fauna zorgt ervoor dat een systeem flexibel is en klappen kan opvangen die bijvoorbeeld door extreme weersomstandigheden worden

veroorzaakt. Juist in grootstedelijke context is het daarom zaak om de balans te bewaren tussen bebouwing en groen.

IJburg is als stedelijk gebied opgerezen uit het water van het IJmeer en betekende daarmee een grote verandering voor het lokale ecosysteem. Op de eilanden van IJburg 1 komt de balans in de soortenrijkdom langzaam maar zeker in zicht. Els Corporaal, die als stadsecoloog werkzaam is bij de gemeente Amsterdam, vertelt dat op IJburg 1 als eerste de stenen kwamen en daarna pas het groen. Juist voor vogels is dit een probleem geweest, omdat ouder groen – bijvoorbeeld grotere bomen met wijde kruinen – pas de gewenste beschutting geeft en het jaren heeft geduurd voordat dit groen er was. Deze lessen worden meegenomen bij de aanleg van IJburg 2, waar al voordat de eerste palen de grond ingaan, bomen zijn gepland op Centrumeiland.

Omdat IJburg midden tussen beschermde groene gebieden ligt, zijn voor de aanleg ontheffingen nodig geweest. Deze zijn toegekend om te kunnen bouwen, met als voorwaarde dat de omliggende gebieden bij de ontwikkeling betrokken worden. De rietkragen in het water en natuurvriendelijke oevers zijn voorbeelden van maatregelen die zijn genomen om het water rond IJburg aantrekkelijk te maken voor de ringslang, watervogels en vissen. Zij vinden beschutting en paaigronden in deze groene zones en versterken met hun aanwe-

zigheid het ecosysteem. Ook de nestkasten die in de gebouwen op IJburg zijn geïntegreerd doen het goed: zo'n tachtig procent is bezet. Mussen en gierzwaluwen – beschermde soorten – komen veelvuldig voor en de vleermuis foerageert ook graag op de eilanden.

Bij de eerste plannen voor IJburg meer dan twintig jaar geleden bestond nog scepsis over de bijdrage van stadsecologen aan stadsontwikkeling. Nu krijgen ontwikkelaars en architecten de opdracht zo natuurinclusief mogelijk te bouwen. Bij de bebouwing van de eilanden wordt rekening gehouden met soortenrijkdom en de verbinding tussen Diemerpark, Diemervijfhoek en het IJmeer. Er moet bijvoorbeeld een groene zone komen die het gebied met Noord verbindt.

Variatie is de crux

Corporaal en andere ecologen blijven onvermoeid inspireren wat je zelf kunt doen om het ecosysteem te helpen. Zorg ervoor dat IJburg aantrekkelijker wordt voor de natuurlijke vijanden van de plaagbeestjes. Laat tuinen, bermen en ander groen rommelig om er egels mee te lokken die graag slakken eten. Vergeet het maaien, harken en aanvegen en spendeer die gewonnen tijd aan het zaaien van bloemen voor de wilde bij. Word geen imker (de honingbij is in principe een monocultuur), maar hang nestkasten op voor vogels als de gierzwaluw. Beplant je daken en gevels, en denk ook daar aan de diversiteit van wat je laat groeien. Hoe meer variatie, hoe beter. <

NAUTIEK VAAROPLEIDINGEN WWW.NAUTIEK.COM

**Zeilschool
Zaalverhuur**

Jachthaven Piet Hein
Veemkade 267 020 - 419 30 05

Subsidie 'vergroen je buurt' tot € 5.000 van de gemeente: www.amsterdam.nl/subsidies
In pakhuis de Zwijger loopt een serie over dit onderwerp: 'Greening the city': www.dezwijger.nl/programmareeks/greening-the-city

Amsterdam Underground

Sinds juli 2019 staat Amsterdam Underground op eigen benen. Bij deze tourorganisatie, opgezet door stichting De Regenboog, kun je Amsterdam ervaren door de ogen van zijn dak- en thuislozen.

TEKST: RUBEN CARDOL
FOTO: MARCEL DE CNOCK

Vier ervaren gidsen die zelf jaren op straat hebben geleefd, nemen bezoekers mee langs de meest beruchte plekken op De Wallen. De rondleidingen zijn zo populair dat de Regenboog heeft besloten om de gidsen mede-eigenaar te maken van Amsterdam Underground. Een goede reden voor IJopener om gids Sonja te interviewen over drugsverslaving, het bestaan als dakloze en haar nieuwe positie als ondernemer.

Sonja ontvangt ons aan de rand van het Oosterpark. In haar eerste eigen huis, waar ze nu vier jaar woont. Een vrolijk appartementje vol foto's, uitkijkend op de Mauritskade. Op de vraag of we ook over Sonja's eigen verleden kunnen spreken een volmondig ja.

'Ik geef al zoveel jaren voorlichting. Alles mag je vragen, ook over mijn verslaving.' Sonja vertelt over haar jeugd en legt uit dat ze om haar verslaving te bekostigen uiteindelijk in de smokkel belandde. In 1993 werd Sonja opgepakt, nadat zij vanuit Colombia cocaïne naar Europa probeerde te smokkelen. 'Ik was vijf maanden zwanger toen ik werd gepakt. Vijf jaar om mijn oren gekregen, twee en half jaar uitgezeten.'

Vanaf het moment dat ze vrij komt leeft Sonja afwisselend bij vrienden, op straat, maar ook

korte periodes in de gevangenis. Sonja verdient haar geld onder andere door prostitutie, en een groot deel van haar leven speelt zich af op de Wallen. Daar waar ze nu met Amsterdam Underground tours geeft. Aan de hand van iconische plaatsen op de Wallen vertelt Sonja over haar eigen leven als dakloze en verslaafde.

Het leven van dakloze Amsterdammers speelt zich ook af in de wijken, maar de Wallen spreken het meest tot de verbeelding. 'Vroeger was de Indische Buurt wel een plek waar ik kwam. De Zeeburgerdijk bij het Flevohuis was echt een straat vol met gebruikers. Daar gebeurde het in de huizen. En dat is niet zo interessant om te laten zien. Op de Wallen is alles zichtbaarder. Ook zitten hier het PIC, de Kruispost, De Princehof, De Gastenburgh, De Prael, Bureau Warmoestraat, alles van het Leger des Heils.'

En nu gaat Amsterdam Underground verder als corporatie, waarom?

'Vooral omdat het zo goed ging, denk ik. De Regenboog verdiende goed geld en als vrijwilliger mag je maar € 1500 per jaar verdienen. Omdat het zo goed loopt, wilden ze ons meer

geven. Het is heel lief dat ze dit zo geregeld hebben. Brigit Nieuwburg heeft zich hier keihard voor ingezet. Want het is natuurlijk wel wat; verslaafden en ex-daklozen, om daar dan zoveel geld in te pompen en ze een eigen bedrijf te geven. Daar hebben wij niks voor hoeven doen. Dat heeft Brigit allemaal voor ons gedaan.'

Hoe is het om nu ineens ondernemer te zijn?

'Het is bijzonder. We hebben de kans van ons leven gekregen. Wat wel veranderd is, wat ik soms wel jammer vind, is dat er nou meer over geld gepraat wordt. En tuurlijk dat hoort er bij. Door al die jaren verslaving heb ik natuurlijk altijd dingen gedaan om aan geld te komen. Ik kon altijd heel makkelijk geld maken. Maar nu krijg ik wel een salaris. Ik moet ook echt veel netwerken en zo, omdat je ook klanten moet trekken.'

Welke les geef je de bezoekers mee?

'Als je iemand ziet bedelen of je ziet een dakloze, loop diegene niet voorbij. Geef hem een glimlach. Ik bedoel: dat kost niks. Je hoeft geen geld te geven. Dat heb ik echt meegemaakt, dat mensen aan de andere kant gingen lopen en doen alsof je er niet bent. Dat vond ik echt zo erg. En als je geld wil geven, doe dat dan. Maar ga er dan niet bij zeggen: koop je er geen drugs voor. Als je het geeft, geef het uit je hart en zeg er dan ook niks bij. Al zou die man drank of drugs kopen. Dat moet hij weten. Jij geeft het met je goede hart.'

Bent u ook benieuwd hoe uw Amsterdam eruitziet door de ogen van haar dak- en thuislozen? Boek een tour bij www.amsterdamunderground.org

gelderland artifort leolux montis pastoe spectrum stokke/variër gispén 412

jan van beek
EIGENTIJD'S WONEN

beukenplein 23 amsterdam 020 6656310 www.janvanbeek.nl

De vuile was die buiten hangt

‘Praat’ maakt kindermishandeling bespreekbaar

Wat moet je doen in geval van kindermishandeling? Ouders of verzorgers die hun kind mishandelen, zien soms in dat ook zij een probleem hebben. Vaak kunnen zij de zorg voor hun kind niet aan. Wegkijken ligt voor de hand. Ted Kloosterboer, oprichtster van stichting Praat, vertelt dat de stichting professionals die werken met kinderen en gezinnen gevoeliger hoopt te maken voor signalen van kindermishandeling. De stichting bestaat sinds 2012. In 2014 volgt de aanpak in de Indische Buurt.

TEKST: LIDA GEERS

FOTO'S: LIDA GEERS EN STICHTING PRAAT

Kloosterboer legt uit waarom zij de Stichting Praat heeft opgericht. ‘Als kind ben ik zelf mishandeld. Toen heb ik er nooit over gepraat, was wel op zoek naar iemand die mijn verhaal zou geloven. Die gewoon even je kindzijn teruggeeft, een veilige situatie voor je weet te creëren, of iets gezelligs met je doet. Eenmaal volwassen merkte ik dat mensen, als ik er over wilde praten, dat heel ongemakkelijk vonden. Er kwam hierover nooit een gesprek op gang. Na tien jaar therapie had ik eindelijk weer verbinding met mezelf en kwam ik tot de conclusie dat deze manier de verkeerde weg is, dat het anders zou moeten. Ik vind dat kinderen het recht hebben geholpen te worden. Bovendien: hoe vroeger het signaleerd wordt, hoe minder schade het aanricht.’

Kinderen veilig laten opgroeien, dat is onze plicht

Verschillende vormen

Op de vraag wat kindermishandeling is, blijkt dat er geen duidelijk antwoord op is. Ouders of verzorgers mishandelen hun kind niet altijd met opzet. Vaak kunnen zij de zorg voor hun kind door eigen problemen niet meer aan. Het gebeurt ook uit onwetendheid. Dit is ook afhankelijk van de achtergrond van de ouders of verzorgers zelf. Komen zij zelf uit een onveilige situatie dan zijn bepaalde handelingen naar kinderen gewoon en herhaalt zich het patroon. In de Wet op de Jeugdzorg wordt kindermishandeling uitvoerig omschreven en toch blijft het een grijs gebied. Vast staat dat het kindermishandeling is als het kind er blijvend schade van oploopt. Het gaat hierbij niet alleen over fysiek geweld zoals slaan of schoppen, maar ook over verwaarlozing, seksueel misbruik en emotionele of geestelijke mishandeling of verwaarlozing. Het gebeurt vaak in huiselijke kring en wordt geheim gehouden. Ted: ‘Kindermishandeling blijft doorgaan zolang er wordt weggekeken. Ik vind dat wij de plicht hebben kinderen veilig te laten opgroeien. Het risico is namelijk dat kinderen die niet

Ted Kloosterboer: weggijken is geen optie

geholpen worden als volwassenen later zelf in de problemen komen.’

Bespreekbaar maken

Stichting Praat heeft niet de intentie om naar de gezinnen toe te gaan waar kindermishandeling plaatsvindt. Ted: ‘Wij zijn er om mensen die op welke manier dan ook met kinderen en gezinnen te maken hebben inzicht te geven hoe je kindermishandeling signaleert. Het is namelijk de bedoeling niet te wachten totdat het te laat is en een kind uit huis geplaatst moet worden.’ Ervaringsdeskundigen geven gastlessen aan mbo-, havo- en universiteitsstudenten en zij leiden ook voor professionals en vrijwilligers voorlichtingsbijeenkomsten, workshops en trainingen. Tijdens de workshops wordt er onder andere gebruik gemaakt van Signalenwijzer. Dit is een hulpmiddel, een soort spel, om in gesprek te gaan over het signaleren van kindermishandeling. Om ‘niet pluis gevoelens’ bespreekbaar te maken en elkaar te helpen zo objectief mogelijk waar te nemen. Het uiteindelijke doel hiervan is de periode tussen het opmerken van het eerste signaal en de eerste actie te verkorten.

Vuile was buiten hangen

En dan is er nog de ‘vuile was’. In principe wordt die volgens het spreekwoord niet buiten gehangen. Maar bij Praat is dat precies andersom. Op de website kunnen kinderen en volwassenen die met mishandeling te maken hebben of hebben gehad, hun eigen waslijn creëren. Klik op het kopje Posters/

Manifestaties en je vindt een invulformulier bij Maak je eigen waslijn, waarin je in een korte zin kunt weergeven wat mishandeling met jou doet of deed. Dat wordt vervolgens op een virtueel kledingstuk op de website geschreven. Bij de manifestaties ‘Nederland hangt de vuile was buiten’, die door

heel Nederland worden georganiseerd, wordt de was letterlijk buiten gehangen. ‘Ellie en Ali, de wasdames van theatergroep Blik Bijzonder hangen kledingstukken aan de waslijn waarop zinnen over kindermishandeling door de aanwezigen geschreven zijn. Tussendoor vertellen ervaringsdeskundigen iets over hun eigen geschiedenis. Gemiddeld levert dat veertig kledingstukken op per manifestatie. Die bewaren we met het uiteindelijke doel in 2023 een waslijn te spannen over de Afsluitdijk, waaraan 69.000 kledingstukken komen te hangen. Natuurlijk op voorwaarde dat we daar toestemming voor krijgen. Het lost het probleem niet op, maar het maakt het misschien wel makkelijker om erover te spreken. (Lachend) Je gaat er namelijk echt niet dood van, als je erover spreekt.’

HAAS & Popi

Restaurant

Lunch Borrel Diner
Elke dag open

www.haasenpopi.nl
hallo@haasenpopi.nl

f @haasenpopi
Pampuslaan 501, strand IJburg

SAMENSTELLING: CORRY ZOLL

Open huis brandweerkazerne

Iedere woensdagmiddag is de brandweerkazerne in de Dapperstraat open voor een bezoek tussen 16.00 en 18.00 uur. U kunt er terecht voor advies over brandveiligheid en vragen over de brandweer. Kinderen kunnen een kijkje nemen in de brandweerwagens. <

Historische Kring Oostelijk Havengebied

Het Oostelijk Havengebied in Amsterdam heeft een bijzondere geschiedenis. In ruim duizend jaar ontwikkelde het gebied zich van moeras vol molens, tot het havengebied van Amsterdam waar landverhuizers naar Zuid-Amerika trokken, jeugdigen gevangen werden gezet en krakers het gebied beheersten. Nu is het een van populairste woongebieden van Amsterdam. Om die geschiedenis meer zichtbaar te maken is op initiatief van de Buurtcoöperatie De Eester op 18 september een Historische Kring Oostelijk Havengebied opgericht. De Kring gaat bestaande initiatieven inventariseren en neemt nieuwe initiatieven om op een creatieve en aansprekende manier de geschiedenis onder de aandacht van bewoners en toeristen te brengen. De Historische Kring bestaat nu uit zeven mensen en zoekt nog enthousiaste bewoners om mee te denken en te doen. Interesse? Mail met Jos van der Lans: info@josvdlans.nl <

Taalcafé IJburg

Het taalcafé is een laagdrempelige plek, gericht op nieuwe én anderstalige IJburgers die hier al langer wonen. Het belangrijkste is om informele Nederlandse spreektaal te oefenen. Daarnaast geven ze huiswerkbegeleiding, met name gericht op mensen, die aan het inburgeren zijn.

De gesprekken, die begeleid worden door taalvrijwilligers, vinden plaats in kleine groepen of één op één, afhankelijk van de behoefte. Aanmelden is niet nodig. Koffie en thee gratis. <

Expo 'Mijn ritueel' in Pop-up museum

Om persoonlijke verhalen te vertellen van bewoners uit Amsterdam-Oost is een gratis te bezoeken pop-up museum geopend. Tot 30 november is het pop-up museum geopend waar bezoekers kunnen bijdragen aan de rituelen die een rol spelen in het (samen)leven. De tentoonstelling 'Mijn Ritueel' wordt zo uitgebreid met persoonlijke verhalen uit de diverse wereldculturen uit Amsterdam-Oost. Eerste van Swindenstraat 469 <

Reparatiecafé en reparatietafel

Draag bij aan de circulaire economie, ga zorgvuldig om met spullen en grondstoffen. Meevaart – Balistraat: Het Repair Café is wisselend op zaterdag en woensdagmiddag. Informatie over dagen en tijden zijn te vinden op de website. Bezoekers brengen kapotte spullen naar de Meevaart om zelf of met ondersteuning van deskundige hulp mee aan de slag te gaan. Het Repair Café heeft als doel om mensen bewust te maken dat er een alternatief is voor het zomaar weggooien van spullen. De Eester – Van Eesterenlaan: De reparatietafel vindt tegelijkertijd iedere derde woensdag van de maand met de weggeefmarkt plaats in De Eester. Defecte apparatuur en andere spullen kunnen vanaf 10.00 uur worden gebracht. Op 16 oktober is er weer een weggeefmarkt. Goede en mooie spullen kunnen worden ingeleverd bij de kraam op de hoek Van Eesterenlaan / Borneolaan. Iedereen kan iets van zijn of haar gading vinden. Alle spullen die niet zijn meegenomen worden om 16.00 uur opgehaald door een kringloopwinkel. <

Tegels voor plantjes: Oost Indisch Groen

Oude tegels zijn nieuwe planten waard! Onder de naam 'Tegeltje eruit, plantje erin' is Jungle Amsterdam in samenwerking met een aantal

buurtmoestuinen in Oost een groenproject gestart, waarbij bewoners hun tuintegels en -stenen kunnen inleveren tegen mooie groene plantjes. Help dus zelf mee om Amsterdam leefbaar te maken, haal die tegels uit je tuin en ruil ze om voor planten. Dit kan op woensdag tussen 14.00 en 16.00 uur, op zaterdag tussen 15.00 en 17.00 uur bij de buurtmoestuin Oost Indisch Groen (hoek Insulindeweg / Kramatweg). De stenen worden hergebruikt om er nieuwe plantenbakken en borders van te maken. Er zijn diverse planten voor zand, klei of veengrond, voor zon of schaduwrijke plekken en voor droge of vochtige grond. Hoe meer tegels je inlevert, hoe meer plantjes je krijgt. <

Foto's van heinde en ver

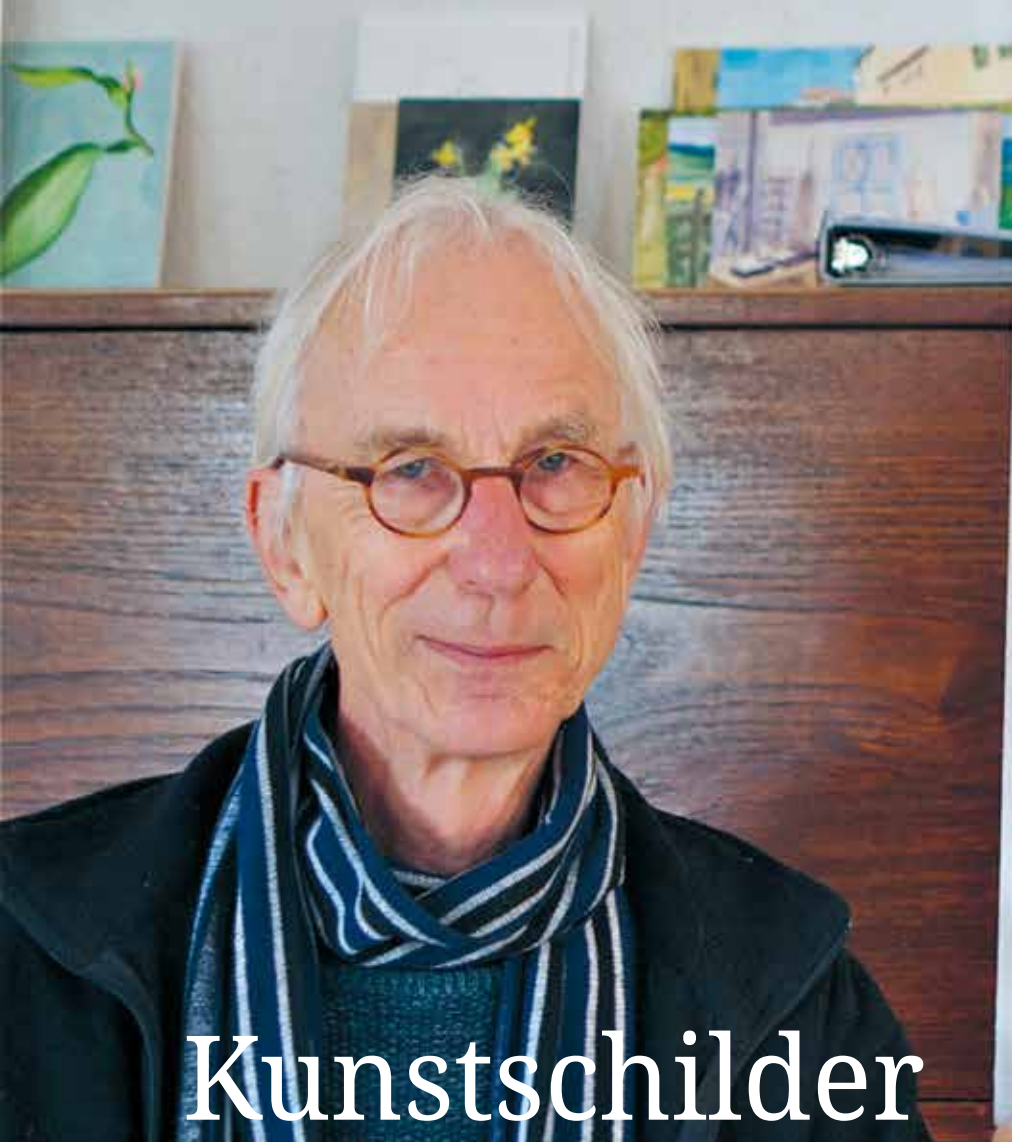
Wie medio september langs de achtergevel van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) naar Museum Perron Oost wandelt, krijgt een kleine selectie uit de foto-collectie over de geschiedenis van migranten van het IISG voorgeschoteld. Te zien tot 15 december. Met onder meer werk uit het Historisch Beeldarchief Migrant; unieke foto's uit particuliere collecties van migranten die in de twintigste eeuw naar Nederland kwamen. <

Portretschap in Loods 6

Het Nederlands Portretschap is een vereniging van schilders en beeldhouwers die zich hebben toegelegd op het maken van portretten, al dan niet in opdracht. Hun doelstelling is het om door middel van tentoonstellingen en publicaties de belangstelling voor het portretgenre nieuw leven in te blazen.

Het Nederlands Portretschap organiseert in november haar grote tweejaarlijkse tentoonstelling van portretten in Loods 6. Dit gebeurt deze keer samen met 15 gastexposanten die het portret ook als specialiteit hebben.

Te zien in Loods 6 op 1, 2 en 3 november. <

Jan Jaap Berkhout ietsje ouder,
naast zelfportret

Kunstschilder is eigen opdrachtgever

Het atelier van kunstschilder en bewoner van het Oostelijk Havengebied Jan Jaap Berkhout ligt aan de weg naar Ransdorp en is volgens hem maar een half uurtje fietsen. Zijn domicilie ligt in the middle of nowhere. Ideaal om in alle rust te werken. Op dit moment is dat niet zozeer schilderen als wel piano spelen.

TEKST LIDA GEERS

FOTO'S: LIDA GEERS EN JAN JAAP BERKHOUT

Als kind al heeft Jan Jaap Berkhout veel getekend en dat ging zo'n beetje zijn hele leven door. Op 55-jarige leeftijd besloot hij de parttime teken- en schilderopleiding te gaan volgen op de Wackers Academie, een opleiding van vijf jaar. Jan Jaap koos voor deze opleiding, die hij nadrukkelijk geen kunstacademie noemt, omdat je er ambachtelijk leert tekenen en alle kneepjes van het vak krijgt aangereikt. 'Ik heb van die tijd echt stapels modeltekeningen. Ik vond en vind eigenlijk nog steeds dat alles niet per se hoeft te kloppen, het is maar waar je voor kiest. Het is wel erg belangrijk dat je heel goed leert kijken. Ik ben echt blij dat ik toen die beslissing genomen heb en de opleiding, ondanks een gigantische afvalrace, succesvol heb afgesloten.' Hij gelooft niet zozeer in kortlopende cursussen, dat zijn altijd maar fragmentopnamen waar je een klein beetje van opsteekt, vindt hij. De degelijke opleiding van de Amsterdamse Wackers Academie spreekt hem meer aan. Verder kan je volgens hem ook veel leren uit boeken. Met name de Amerikaanse lesboeken zijn zeer uitgebreid. Daarnaast is ook internet

een belangrijke bron. Daar heeft Jan Jaap veel aan gehad, helemaal toen hij het naadje van de kous wilde weten over aquarellen. 'Ik vind dat je je bewust moet zijn van je leerproces. Veel mensen willen hun eigen stijl ontwikkelen, maar een goede basis is daarvoor wel een voorwaarde.'

Schilderen op locatie

Jan Jaap werkt in blokken. Dat kan een jaar schilderen in de Hortus Botanicus zijn, een jaar in het Muziekgebouw aan het IJ, fotogenieke stadsgezichten in het Oostelijk Havengebied, maar ook een lange periode bezig zijn met een leuk format op internet. 'Dat doe je dan een tijd, waarna je vindt dat het tijd wordt je aandacht weer op iets anders te richten. Het format op internet binnen Flickr JKPP Portrait Party was geweldig. Kunstenaars gingen elkaar afbeelden, naar de foto die op de site te zien was. Dan zie je de hoeveelheid manieren en stijlen die er zijn om iemand af te beelden, terwijl je alleen maar een platte foto ter beschikking hebt en je de persoon verder totaal niet kent. Toen we daar een tijd mee bezig

waren, besloot Julia Kay, de moderator van de site, er een boek van te maken. Het is een bijzonder boek geworden en heet Portret Revolution. Ik sta er ook in.' Uit het hoofd wordt de pagina genoemd waar hij geportretteerd staat. Daarnaast staat er ook een portret van hem in. Al bladerend door het boek sta je verbaasd op wat voor manier de kunstenaars elkaar hebben afgebeeld. Jan Jaap heeft heel veel in de Hortus getekend en geaquarelleerd. Hij werkt graag op locatie. Eerst fotograferen en later in je atelier schilderen, daar heeft hij niet zoveel mee. 'Je ziet het vaak doen. Helemaal scholieren. Die nemen eerst een foto met hun mobiel en gaan die dan op locatie zitten natekenen. Heel grappig!' Hij heeft ook een jaar lang in het Muziekgebouw aan het IJ getekend en geschilderd. 'Zelfs olieverschilderijen. Dat heb ik natuurlijk wel eerst gevraagd. De beheerder vond dat goed, wat ik bijzonder vond, omdat ze zo'n prachtige houten vloer hebben. Maar ik heb heel voorzichtig gedaan.' Op de vraag of dat in opdracht was, antwoordt hij ontkennend. 'Ik bedenk dat zelf.'

Zwart-wit aquarellen

Op internet werd onder de naam 'Stadsdorp Java-eiland' een site voor de bewoners van het Java-eiland ingericht, waarop de bewoners hun zegje kunnen doen. Jan Jaap, die er woont, besloot een bijdrage te leveren en postte een aantal zwart-wit aquarellen van het eiland. Bijzondere afbeeldingen, die door het zwart-wit gebruik nog een extra dimensie kregen. Ze zijn heel mooi en grafisch, geïnspireerd op de zwart-wit foto's die Jan Jaap lange tijd heeft gemaakt en zelf afdruckte in zijn eigen doka. Iets dergelijks heeft hij ook gedaan in het Vondelpark. De zwart-wit Vondelpark-aquarellen

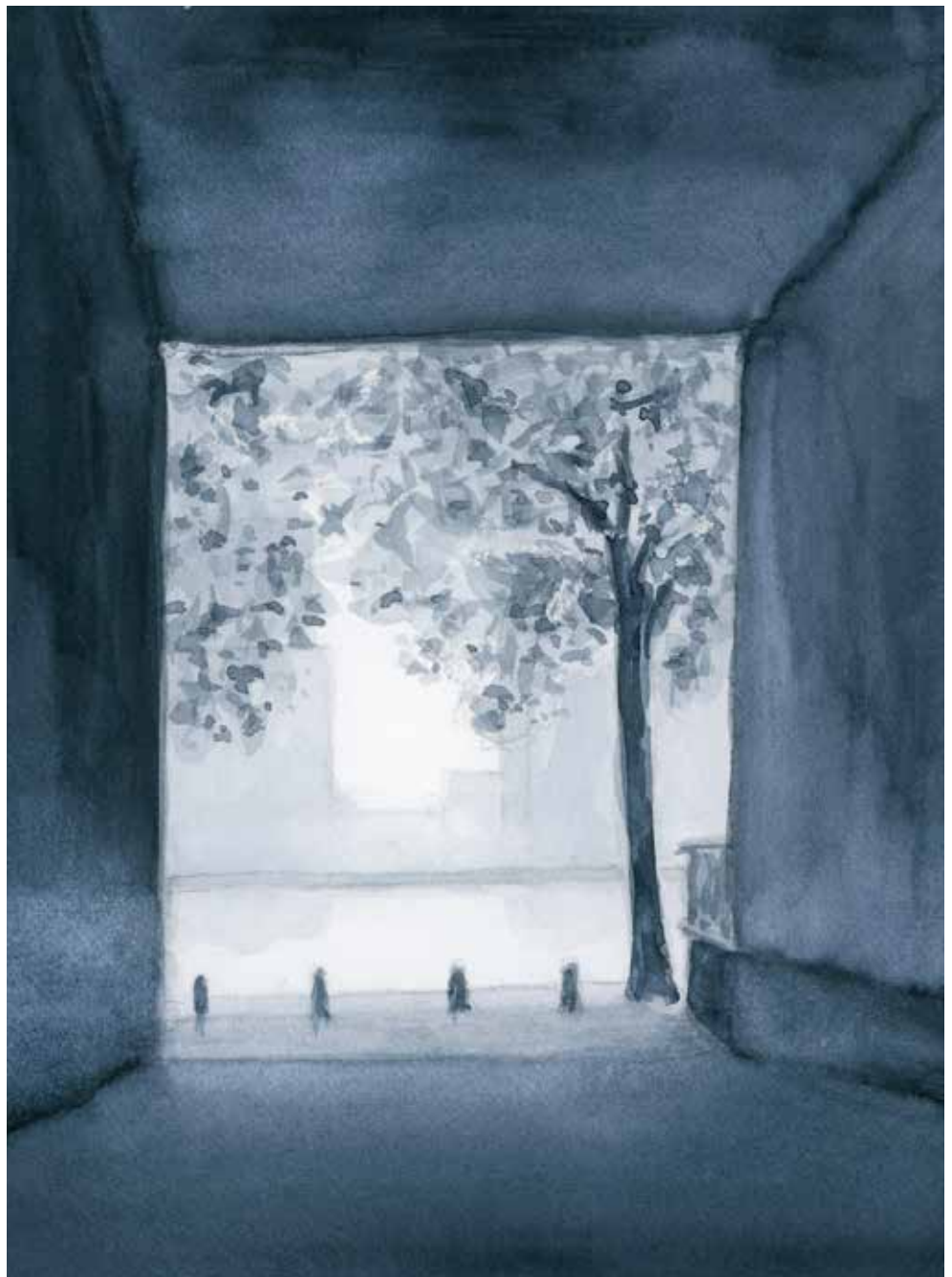
zijn op de website van het Vondelpark beland. Op de vraag waarom juist die schilderijen zwart-wit waren, vertelt hij dat dit gewoon het makkelijkst is als je buiten wilt schilderen. Hij ziet zichzelf niet met palet, verf en schilder-sezel olieverfschilderijen maken in het Vondelpark.

‘Het leuke van schilderen is: je maakt je eigen keuze; wat je maakt en hoe je het doet. Je bent volkomen autonoom. Helemaal als je niet commercieel hoeft te werken. Ik heb bijvoorbeeld toen mijn vader was overleden en zijn huis

‘Het leuke van schilderen is: je maakt je eigen keuze’

moest worden leeggeruimd, alle spullen uit het ouderlijk huis geschilderd. Als je dit schildert, krijgt dat in je hoofd een heel andere plek dan als je het huis gewoon uitruimt.’ Omdat hij niet commercieel werkt en ook niet voor de verkoop exposeert, zijn wat hem betreft de keuzes makkelijk. Hij schildert graag modellen, maar weet ook dat bijna niemand die aan de muur wil. Dat maakt hem in principe dan ook niet uit. Zijn nieuwste project op dit moment is iets heel anders. Hij heeft een van zijn vroegere passies weer opgepakt en dat is pianospelen. Er wordt nu niet geschilderd in het atelier, maar muziek gemaakt. Zijn volgende plan? ‘Ik weet het nog niet. Ik doe alles gevoelsmatig, dus het kan van alles worden,’ lacht hij.

Info: Stadsdorpjava-eiland.nl
onder ‘Eilandbewoners’
[Flickr.com/photos/msouri](https://www.flickr.com/photos/msouri/)

Zwart wit aquarel Imogirituin

Intussen aan de Oranje-Vrijstaatkade

Van stil asfalt tot scheidingsbereidheid

TEKST: LISA SCHEERDER

Duurzaam in al zijn verschijningsvormen. Zo zouden de nazomerse vergaderingen van de stadsdeelcommissie getypeerd kunnen worden. Duurzame verhoudingen: commissieleden en dagelijks bestuur laten niet na elkaar te complimenteren en te bedanken; een duurzaam samenwerkingsverband lijkt dan toch tot stand gekomen. Duurzame omgeving: eigenlijk alles wat besproken wordt blijkt linksom of rechtsom met duurzaamheid te maken te hebben. Het begint al bij de bespreking van de milieueffectrapportage (MER) die voor Strandeiland opgesteld wordt. Een mooie aanleiding om nog eens te memoreren hoe niet duurzaam de te bouwen biomassacentrale in Diemen zal zijn. Het dagelijks bestuur beaamt dat, al wordt wel voorzichtig opgemerkt dat een MER daar niet over gaat. Die gaat namelijk over de milieueffecten van de activiteiten in het specifieke gebied, en niet van de activiteiten in de omgeving van dat gebied. Maar goed, het dagelijks bestuur wil best nog eens memoreren niet blij te zijn met de biomassacentrale. Dan de veiligheid van de vaarroutes. De commissie wijst op de onveilige situatie in Baaibuurt bij Zeeburgereiland, die geïsoleerd wordt door veel te hard varende motor-

boten en jetski's. Niet alleen veroorzaken ze veel geluidsoverlast en hoge golfslag waardoor de natuurlijke waarden van het gebied onder druk komen te staan, ook varen ze gewoon tussen de zwemmers door. Het is wachten op een ernstig ongeluk. Het dagelijks bestuur zegt toe te bekijken hoe dit in de MER meegenomen zou kunnen worden. Er wordt gepraat over het ontwerpbestemmingsplan Centrum-eiland: de parkeernorm op het eiland welteverstaan. Onduidelijk is hoe hoog de parkeernorm per woning zal worden, is het 1,25 of 0,6? Het dagelijks bestuur zal het uitzoeken. Wel duidelijk is dat op heel Centrum-eiland 50 parkeerplaatsen voor bezoekers zullen komen. Is dat niet te weinig? Het zal er voor zorgen dat de bewoners geen bezoek meer krijgen, dat er geen families komen wonen, dat het een plek voor expats wordt, die alleen maar gericht zijn op de stad en op Schiphol. Sommige leden vrezen dat Centrum-eiland een dependance van Almere wordt, Almere-West noemen ze het gek-scherend. Maar Amsterdam wil het autogebruik terugdringen, wil autoluw worden, duurzaam zijn en dat geldt ook voor Centrum-eiland. Die extra parkeerplekken zullen er dus niet komen. Als blijkt dat er geen geluidreducerend asfalt komt op Centrum-eiland, maar gewoon asfalt, wordt de duurzaamheidsvraag weer gesteld. Maar ge-

luidreducerend asfalt slijt sneller, waardoor het sneller vervangen moet worden en dus minder duurzaam is dan gewoon asfalt. Duurzaamheid gaat dus niet over geluidsoverlast. Binnentuinen wel; de binnentuinen op Centrum-eiland moeten groen worden. Echte tuinen, echte aarde. Voor-komen dat de bewoners hun tuinen volbouwen. Sowieso inzetten op gezamenlijke binnentuinen. Meer groen en minder steen. En minder schuttingen. Misschien dat er ook een Tiny Forest aangelegd kan worden? Het stadsdeel stimuleert de aanleg van Tiny Forests en de komende jaren zullen er, nadat een participatietraject is gevolgd, twaalf in Oost worden aangelegd. Als dat niet kan misschien anders een wormenh-tel? In Oost schijnt de scheidingsbereidheid in de Watergraafsmeer heel hoog te zijn, hoger dan in andere buurten van Oost waar het organische keukenafval zonder pardon in de vuilnisbak wordt gekieperd. Hoe het met de scheidings-bereidheid op Centrum-eiland staat, valt nog te bezien. Misschien even in Almere kijken?

Elk nummer doet IJopener Magazine kort verslag van de maandelijkse vergaderingen van de stadsdeelcommissie Oost in de vergaderzaal aan de Oranje-Vrijstaatkade.

Op 21 september (World CleaneUp Day) ging op IJburg de afval-etende Zuiderzee-Vis te water. Kinderen van IJburg voeren met de vis rond om afval uit de IJburgse grachten te verzamelen.

FOTO: ARJEN POORTMAN

Familie in de hal van het Lloyd Hotel voor de kaart van Zuid-Amerika

Volgend jaar komt Sail weer naar Amsterdam. Zoals altijd zal het weer een feest zijn om al die mooie historische zeilschepen aan te zien komen varen en de dagen daarop te kunnen bezoeken. Maar hoe zit het met de historische plekken langs de route? Zoals de plek waar vandaan ooit straatarme emigranten richting een nieuw vaderland vertrokken. Wordt het niet tijd om daar ook eens aandacht voor te vragen?

Sail 2020: historische schepen én plekken

TEKST: TINEKE KALK
FOTO: BEELDBANK AMSTERDAM

Het is vast een mooie dag, niet te warm en niet te koud en nergens een wolkje te bekennen die 12e augustus 2020, de eerste dag van Sail. Je ziet het al voor je: Aan de Veemkade liggen de kleinere en grotere historische zeilschepen versierd met kleurige vlaggetjes. Ook de bezoekers zijn gekleed in fleurige vrijetijdskleding. De stemming is vrolijk.

Koffers en jutezakken

Bij het Lloydplein aangekomen, de verbeelding is nu aan de macht, zien de bezoekers een stapel koffers, jutezakken en valiezen verspreid over het plein. Er zitten mensen op: een man van 60 jaar of misschien zelfs nog wel ouder. Hij heeft een zwarte hoed op en zijn ingevallen gezicht wordt omlijst door grijze pijpenkrullen. De jas die hij draagt is grijs en versleten, net als zijn broek en schoenen. Iets verderop zit een vrouw op een reiskist. Ze is veel jonger dan de man, maar oogt vermoeid. Ze draagt een lange rok die tot op haar voeten reikt. Een klein jongetje, ongetwijfeld haar zoontje, heeft

zijn hoofd in haar schoot gelegd. Haar dochter, die een paar jaar ouder is, is de enige die nieuwsgierig om zich heen kijkt. Het is alsof zij er zin in heeft, in het avontuur, in de reis over de grote oceaan naar een ver land, ergens in Zuid-Amerika. Hun schip heet de Zeelandia, heeft haar moeder verteld en er kunnen wel 1400 mensen op. Op het plein zitten zeker nog tien mensen op hun koffers en kisten. Een man met naast zich een valies heeft een viool in de hand en begint plotseling te spelen waarna iedereen opstaat en gaat zingen: een lied over waar ze vandaan komen, over de armoede en over de pogroms maar ook over hun dromen van een nieuw en beter bestaan.

Speciaal voor landverhuizers

Wie weet zijn er nog andere manieren om de Sailbezoeker van volgend jaar kennis te laten maken met wat er op die plek plaatsvond: een expositie over de geschiedenis van deze landverhuizers die van 1921 tot 1936 vanaf hier naar Zuid-Amerika vertrokken, natuurlijk in het Lloyd Hotel, dat net als het daarnaast gelegen Ontsmettingsbouw speciaal voor de landverhuizers was gebouwd. In 1939 diende

het voormalige landverhuizershotel trouwens nog een korte tijd als opvang voor Duits-Joodse vluchtelingen.

En omdat er nog altijd mensen vluchten voor oorlog, discriminatie en honger – op de Van Lohuizenlaan op Cruquiseiland wonen statushouders uit landen als Syrië en Eritrea – zou je ook aan een symposium kunnen denken over landverhuizers en vluchtelingen toen en nu. Of de bezoekers van Sail 2020 het hierboven geschetst tafereel van landverhuizers op koffers tegenkomen en of er een expositie of een symposium komt is de vraag. Maar dat tijdens Sail niet alleen aandacht besteed moet worden aan historische schepen, maar ook aan deze historische plek staat als een paal boven water. <

OPROEP

Vind je het ook belangrijk dat er tijdens **SAIL 2020** aandacht komt voor de plek waar vandaan landverhuizers ooit vertrokken en zou je mee willen denken hoe we dat kunnen gaan vormgeven, mail dan naar info@ijopener.nl

Een uitvaart die bij u past,
met veel respect voor allen.

Funeral Quest
uitvaartbegeleiding

Anne-Marie Boogaarts
06 81 81 84 69 (24/7)
anne-marie@funeralquest.nl
www.funeralquest.nl

www.kindertherapieamsterdam.nl

Praktijk voor kindtherapie
en ouderbegeleiding

Brigitte van der Linden

Scheepstimmermanstraat 24
1019 WX Amsterdam
06 - 499 169 19

Jong geleerd is oud gedaan

In de eerste week van september werd in de media onder de kop 'Veel kinderen niet naar tandarts' aandacht besteed aan een brandbrief van tandartsen. Ze schreven dat het ontwijken van tandartszorg door ouders voor ruim een half miljoen kinderen in Nederland geen tandzorg betekent. Aangenomen wordt dat veel ouders niet weten dat tandzorg voor kinderen tot 18 jaar onderdeel is van het zorg basispakket en voor hen dus kosteloos is.

Schooltandartsbus bij de 8e Montessorischool Zeeburg. Helaas faciliteren veel basisscholen de schooltandarts niet meer

TEKST: CORRY ZOLL
FOTO: MARCEL DE CNOCK

In de brandbrief pleiten tandartsen voor voorlichting door zorgverzekeraars en het aanspreken van ouders als zij geen gebruik maken van tandzorg. Als de kinderen al wat groter zijn moeten ouders zich wel realiseren dat een beugel plaatsen door de orthodontist niet valt onder de basisverzekering. Hiervoor is een wel een aanvullende verzekering nodig. Ook hierover kan de tandarts adviseren. Tandarts Marjolein van Dijk van Tandartsenpraktijk Nieuw Amsterdam heeft een uitgesproken missie om meer kinderen toegang te geven tot regelmatige gebitscontrole. Zij heeft zich sterk gemaakt om kinderen in een aparte praktijkruimte te kunnen behandelen. In de praktijkruimte op het Levantplein is een kindvriendelijke aanpak het uitgangspunt. Het is mogelijk om met een schoolklas de praktijk te bezoeken en kinderen met de tandarts kennis te laten maken en vragen te laten stellen. Preventief werken en uitleg geven dus over hoe een tandarts werkt om zo angstgevoelens weg te kunnen nemen.

Angst voor de tandarts beheersen

Het is belangrijk dat een kind leert om naar de tandarts te gaan. Dit bevordert niet alleen een gezonde ontwikkeling van het gebit, maar het verkleint ook angst op latere leeftijd. Aan-

geraden wordt daarom om een kind al voor de tweede verjaardag mee te nemen naar de tandarts. Voor kinderen wordt een bezoek aan de tandarts dan normaal. Zo kunnen ze wennen aan de tandartsomgeving en maken ze op speelse wijze kennis met de beweegbare stoel, de instrumenten en de medewerkers.

Bang zijn bij de tandarts is niet ongewoon. Een kwart van de Nederlanders is bang voor de tandarts. Zo'n 800.000 Nederlanders zijn zelfs zo bang voor de tandarts, dat ze niet meer durven te gaan (tandartsfobie). De kans is groot dat ze op termijn problemen krijgen aan tanden, kiezen en tandvlees. Gelukkig is er wel iets aan deze angst te doen.

Eigenlijk zouden ouders meer instructie moeten krijgen om vanaf de komst van de eerste tandjes bij baby's te starten met tandenpoetsen. Ook voorlichting door de zorgverzekeraars, huisartsen en consultatiebureaus over de betekenis van het tandenpoetsen en de invloed van een gezond gebit op de algehele gezondheid kan een stimulans zijn om met jonge kinderen naar de tandarts te gaan.

Poetsen en gaatjes

Het gebit van een kind is veilig te poetsen met een elektrische tandenborstel. Elektrische tandenborstels kunnen het kind extra stimuleren het gebit goed te verzorgen: door de timer, techniek, felle kleurtjes en het kleine borstelkopje. Met een handtandenborstel leert het kind zich het poetsen eigen te maken.

Gaatjes (cariës) ontstaan als er tandplak op de tanden aanwezig is. Voedingsgewoonten en het gebruik van (fris-)drank spelen een rol bij het ontstaan van gaatjes. De bacterie die dit veroorzaakt kan makkelijk worden doorgegeven via speeksel door bijvoorbeeld het samen gebruiken van lepels. Ook via zoenen kan de bacterie worden doorgegeven. In de pubertijd kan dit de kwaaddoener zijn voor de toename van gaatjes. Zorgvuldig en regelmatig poetsen is en blijft de remedie tegen cariës.

Voor alle leeftijden van belang

Tandzorg is voor het gezond houden van de gebitten van kinderen belangrijk. Maar controle en behandeling is voor alle leeftijden belangrijk voor de gezondheid. Nu ouderen veel langer hun eigen gebit behouden liggen daar weer andere gevaren op de loer.

Een geoefende tandarts kan in de mondholte opmerken dat de patient lijdt aan bepaalde aandoeningen. De tong is een goede indicator maar ook in andere monddelen kunnen aanwijzingen gevonden worden voor een (mogelijk nog niet vastgestelde) ziekte. Parodontitis (ernstige tandvleesontsteking) kan leiden tot problemen in het lichaam. Daarnaast kan ook het hebben van een droge mond, het produceren van te weinig speeksel problemen geven. Oorzaak kan onder andere zijn de bijwerking van verschillende medicijnen. Speeksel heeft namelijk een beschermende functie voor de gebitselementen en het mondslijmvlies. <

Bij inlevering van deze advertentie
10% korting op alle materialen.

Verf in de juiste kleur
Kasten op maat
Raffito kasten
Storemax
Mirrorwall
IJzerwaren
Gereedschappen
Electra

Hout
Plaat en lijstwerk
Unieke Zaagkwaliteit
Flexa
Sikkens
Cetabeveer

Openingstijden
Maandag t/m vrijdag
08.30 - 18.00 uur
Zaterdag
09.00 - 17.00 uur

Wittenburgergracht 103-113 - 1018 MX Amsterdam - 020-6224065
info@dhzwittenburg.nl - www.doehetzelfwittenburg.nl

thrive yoga

3 studio's in Oost
Sumatrakade 1
IJburglaan 961
2e Atjehstraat 55

Persoonlijke
Yoga & Pilates

5 Proeflessen € 35,00

www.thriveyoga.nl - 06 - 1803.0909

HafenCity als voorbeeld voor vergroening

Het klimaat verandert, de zomers worden heter en droger. In het Oostelijk Havengebied zijn tuinen, parken en bomen relatief schaars. Ongunstig voor als de gemiddelde temperatuur dadelijk beduidend hoger ligt dan nu. Hoe gaan we verstandig om met het beetje groene ruimte hier, en kunnen we misschien leren van buitenlandse ervaringen? In de vergelijkbare Hamburgse wijk HafenCity zijn ze wat vergroening betreft een stapje verder.

TEKST: JOOST VAN DER VAART
FOTO'S: ARJEN POORTMAN EN HAFENCITY HAMBURG

De Imogirituin op Java-eiland: een schaduwrijke oase

Verscholen tussen Java- en Sumatra-kade ligt een parel van een stadstuin, een oord dat verkoeling biedt door de schaduw van zijn bomen. Op een van die snoeihete dagen deze zomer zaten onder het groen twee mannen op een bank met elkaar te praten. Een moeder met een kinderwagen las een boek terwijl haar baby sliep. Een student was boven z'n laptop weggedommeld, naast een klaterend fonteinje. De Imogirituin is een schoolvoorbeeld van hoe je in het Oostelijk Havengebied met creativiteit en inzet van bewoners aan vergroening kunt werken. Was het maar overal zo in deze betrekkelijk bomenarme wijk.

Het blauw (=water) heet hier groen te zijn. Maar waterstromen en oude havenbekkens zijn, hoe gewaardeerd ook, geen bomen. Blauw hoort groen niet uit te sluiten, luidt een van de terechte conclusies van de BuurtTop Oostelijk Havengebied 2025, gehouden in Pakhuis De Zwijger eerder dit jaar.

Bij een veranderend klimaat met hete en droge zomers hebben we meer bomen nodig. Ze vormen een natuurlijke airco. Op de stedelijke hitteschaal scoort het Oostelijk Havengebied slecht door gebrek aan een bladerdak. Weinig tuinen, weinig parken. En de postzegelplantsoenen die er zijn, worden in enkele gevallen onderbenut. Naast de schaduwrijke, spannen-de Imogirituin liggen de saaiere en op hete dagen minder gebruikte Kraton- en Taman Sapituin. Een paar bomen, struiken, gras en dat

is het. Verderop is er dan wel de aardige Tosarituin, met speelgelegenheid voor kinderen. Maar ook die zou je meer fantasie en schaduw gunnen.

Urgente trekken

De vergroening van het Oostelijk Havengebied krijgt urgente trekken. Veel bewoners klagen over het gebrek aan groen, en het is niet voor niets een agendapunt geworden voor de Stadsdeelcommissie: 'Bronnenonderzoek naar transformatie en vergroening van voormalige havengebieden, als basis en ter inspiratie voor de voortgaande discussie over vergroening van het Oostelijk Havengebied', zoals het in een recente ambtelijke notitie heet.

Bronnenonderzoek wil in dit geval zeggen: hoe staat het in het buitenland, zijn daar voorbeelden van voormalige havengebieden die nu bewoond worden en waar aan meer vergroening wordt gedaan? Welnu, die zijn er. Een goed voorbeeld is de nog redelijk nieuwe wijk HafenCity in Hamburg, vergelijkbaar met het Oostelijk Havengebied. Ook HafenCity bestaat uit inmiddels bebouwde bedrijfsterreinen, met daartussen veel water van voormalige havenbekkens. In 2005 zijn de eerste bewoners hun huizen ingetrokken. Het landoppervlak bedraagt circa 127 hectare en er is meer dan tien kilometer aan kades, die intussen promenades zijn geworden.

De inwonerdichtheid bedraagt, aldus de website hafencity.com, 118 personen per hectare

landoppervlakte. In totaal zullen er uiteindelijk 7.500 woningen staan voor 15.000 mensen. Er wordt nog steeds gebouwd. Rond 2025 moet de wijk klaar zijn, maar uitbreiding ligt in het verschiet. Opvallendste pand in HafenCity: het nieuwe Hamburgse concertgebouw, de Elbphilharmonie. Neergezet op oude pakhuizen en voor het schrikbarende bedrag van ruim 850 miljoen euro in 2017 opgeleverd.

Drieduizend bomen

Een (tijdelijk) bewoonster van HafenCity, Nederlandse van afkomst, zegt telefonisch tegen de IJopener dat groen 'een groot thema' is in haar wijk. 'Je wilt toch bomen tussen al dat water en de nieuwbouw hier.' Volgens de gemeente Hamburg worden in Hafencity in totaal ruim drieduizend bomen geplant, waarvan er al veel staan. Het zijn ongeveer twintig verschillende soorten. Van moeraseiken tot magnolia's en van wilgen tot kersenbomen; meest bomen die tegen een stootje kunnen.

De planners van HafenCity hebben een speciaal 'masterplan bomen' ontworpen, waarin naar Duitse gewoonte alles tot achter de komma is berekend. In het masterplan staat dat de bomen in de wijk jaarlijks meer dan 400 ton kooldioxide zullen opslaan.

Centraal in de groene planning van HafenCity is het in 2016 geopende Lohsepark, ontworpen door de Zwitserse landschapsarchitecten Vogt AG. Het park is 4,4 hectare groot en heeft zowel een sociale als een ecologische functie.

Meer dan 500 bomen, ligweides, banken, een café, openbare toiletten en dat alles barrière-vrij met elkaar verbonden. Opvallend is dat op sommige andere plekken in HafenCity, met name aan de waterkant, nauwelijks bomen zijn geplant. Enerzijds heeft men de kenmerkende havenstructuur willen behouden. Anderzijds geldt voor Hamburg nog altijd het gevaar van hoog water. De Elbe is een wispelturige getijdenrivier en kan overstromen. Dan wil je op overstromingsgevoelige plekken liever geen bomen hebben.

Gloednieuw in HafenCity is het Baakenpark (2018), aangelegd in het voormalige, één kilometer lange Baakenhafenbekken. Het is een multifunctioneel park met een kunstmatige groene heuvel, een baken van 14 meter hoog van waaraf je een fraai uitzicht hebt.

Nieuwe impuls

Wat betekent dit alles voor het Oostelijk Havengebied (en Zeeburgereiland en de nog te bouwen Sluisbuurt, om enkele groene knelpunten te noemen)? Het is zeker niet zo dat het hier wat groen betreft alleen maar kommer en kwel is – zie de mooie Imogirituin. Maar we kunnen wel leren van wat er in Hamburg gebeurt. Voor het gebiedsplan 2020 kan het geen kwaad om eens goed naar de bestaande boompartijen, parkjes en plantsoenen te kijken, en te bedenken hoe het beter kan en hoe buurtbewoners daarbij betrokken kunnen worden. Zo lijken sommige plantsoenen rijp voor een nieuwe impuls. En nog steeds zijn er kades

zonder bomen. Zoals de Levantkade, op hete dagen blakerend in een genadeloze zon. Of de Stokerkade waar plaatijzeren groenbakken met voorheen vreugdeloze beplanting – nu met dank aan de gemeente vrolijke bloemen – langzaam staan te verroesten.

Tot slot de Kop van het Java-eiland. Op de plek van deze desolate grasvlakte moet een park komen, maar niemand weet wanneer. De timing zou mede afhangen van de eventueel te bouwen brug over het IJ. De kans is groot dat de buurt nog heel lang op zijn park (ruim 2 hectare) moet wachten. En intussen worden

de zomers heter. Nergens is op de Kop van Java een boom te zien. Op dagen met volle zon en temperaturen van 30 graden en meer is het een plaats om te mijden. Dan hebben ze het in de Hamburgse wijk HafenCity beter voor elkaar.

‘Groen is belangrijk voor Amsterdam’, luidt kernachtig de hoofdconclusie van een gemeentelijke notitie, het Grote Groenonderzoek 2018. Die woorden kan Amsterdam in het Oostelijk Havengebied waarmaken. Voor veel bewoners daar zou een beetje meer groen al een hele stap vooruit zijn. <

Groen in de Hamburgse havenwijk HafenCity: het Lohsepark van vier hectare

HOTEL JAKARTA
AMSTERDAM

SELAMAT TAHUN BARU!

oud & nieuw pasar makan

WAAN JE OP EEN TRADITIONELE JAVAANSE FOOD MARKET EN PROEF DE SFEER VAN ÉCHT INDONESIË. GA UIT JE DAK OP DE BEATS VAN ONZE DJ'S.

VIER OUD & NIEUW SAMEN MET ONS IN HOTEL JAKARTA
AMSTERDAM VOOR €170,- PP. INCLUSIEF ÉÉN
GLAS CHAMPAGNE BIJ ONTVANGST,
EEN SELECTIE VAN DRANKEN
EN EEN INDONESISCHE,
CULINAIRE ERVARING.

CHECK DE WEBSITE VOOR MEER INFORMATIE EN
TARIEVEN VOOR BEZOEKERS ONDER 18 JAAR
HOTELJAKARTA.AMSTERDAM/FEESTDAGEN

W BY
WESTCORD

De Joodse meisjes in het poesiealbum

TEKST: JOYCE HES
FOTO: MARCEL DE CNOCK

Vorige maand verscheen bij Meulenhoff het boek *Zoo lang ik hoop te leven* van IJburger Claudia Carli, leider van het project Oorlog in de buurt. IJopener Magazine spreekt Carli over het boek en haar speurwerk naar negentien Joodse meisjes die in 1941 in een poesiealbum schreven.

Claudia Carli: 'Toen ik het poesiealbum zag sloeg de bliksem in'

Dit album behoort aan mij, zoo lang ik hoop te leven', schreef het Joodse meisje Alida 'Alie' Lopes Dias, toen twaalf jaar, op 21 september 1941 op de eerste pagina van haar poesiealbum. Ze zou niet lang leven. In 1943 werd ze via kamp Vught met het bekende kindertransport doorgestuurd naar Sobibor, waar ze met de andere kinderen en haar moeder werd vergast. In het album schreven negentien meisjes een versje. Van hen kwamen slechts zes meisjes terug. De anderen overleefden niet. Van sommige is alleen het versje uit het poesiealbum bewaard gebleven.

Hoe het begon

Mijn eerste vraag aan Claudia, die zelf geen Joodse achtergrond heeft en geen oorlog heeft meegemaakt, is wat haar heeft bewogen om zeker zeven jaar tot zelfs vrij recent nog, onderzoek te doen naar de levens en wederwaardigheden van de meisjes die in het album schreven.

Ze legt uit: 'Toen ik begon was dat in eerste instantie uit nieuwsgierigheid. Wie waren die meisjes? Wat gebeurde er in hun leven op het moment dat ze in het album schreven? Maar er was meer. Mijn stiefvader was heel goed bevriend met de man van Gretha, de zus van Alie, die de oorlog wel had overleefd. Hij sportte in de sportschool waar de man van Gretha les gaf. Gretha sprak niet graag over de oorlog. Maar toen we haar vroegen of ze wilde dat een foto van haar zusje in het boek *In memoriam* van Guus Luijters werd gepubliceerd, begon ze meer over de oorlog te praten. Gelukkig, want zo konden we nog veel te weten komen, wat nu ook verwerkt is in mijn boek. Toen Gretha overleed, ontfermde mijn stiefvader zich over de boedel. Daarin vond hij het poesiealbum en vroeg aan mij: "Wat zullen we hiermee doen?" Toen ik dat zag sloeg de bliksem in. Ik had via mijn stiefvader al zoveel verhalen over het lot van Gretha en haar zus en moeder gehoord, dat ik dacht: Daar moet iets mee gebeuren.'

Oorlog in de buurt

Ze bracht het poesiealbum naar het Joods Historisch Museum, maar daar bleken ze meer poesiealbums te hebben en zouden ze het in

het depot gaan leggen. Maar dit album was tijdens de oorlog geschreven en dus heel bijzonder, wist Claudia, die veel historische belangstelling heeft, meteen.

Misschien leeft er nog iemand van die meisjes, dacht ze en ook: Gretha had haar zus beloofd het te bewaren en nu Gretha dood was, was er niemand meer die het kon doorvertellen. Ze voelde op een of andere manier die plicht nu op zich rusten.

Bovendien kwam erbij dat ze in die tijd vaak haar eigen dochter in de leeftijd van de meisjes van het poesiealbum naar de dansschool in de Pijp bracht, waar de meisjes hadden gewoond en dan dacht: stel je voor dat mijn dochter zo'n meisje was geweest en stel dat dan niemand later meer weet dat ze hier heeft gelopen.

Toen ze eenmaal op zoek ging naar Alie en

Wat gebeurde er in het leven van die meisjes op het moment dat ze in hun dagboek schreven?

haar vriendinnen, wilde ze ook alles weten. In diezelfde tijd kwam ze in contact met journaliste Minka Bos, die een project genaamd Achterhuizen in de Pijp had opgezet. En later het educatieve project Oorlog in de buurt* bedacht. Vanaf 2012 startte dit project op de Derde Daltonschool, die in het gebouw van de Herman Elteschool zit, de school waar de meisjes uit het album op zaten. Inmiddels wordt het project op zo'n dertig scholen in Amsterdam uitgevoerd en sinds kort ook in andere steden in Nederland.

Zelf woonde Claudia toen al vanaf 2001 aan de Borneokade, waar ze bij haar vriend was ingetrokken. Ze werd gegrepen door wat ze tegenkwam, en dacht op een gegeven moment: 'hier zit een boek in'.

Doorzettingsvermogen

Ze bood het aan aan een uitgeverij maar kreeg na lange tijd nul op het rekest onder het motto 'dit voegt niets toe aan wat we al hebben'. Claudia verdacht diegene ervan dat hij het manuscript niet eens had gelezen. Ze was teleurgesteld maar zette door omdat ze de ge-

schiedenis beschouwt als een compilatie van de verhalen van mensen en ieder verhaal is anders en voegt iets toe. Zo ook de verhalen van de negentien meisjes die wel of niet terugkwamen.

Zelfs onlangs nog vond ze na lang zoeken de laatste overlevende in Canada, die in eerste instantie niet veel herinneringen had, maar nadat Claudia haar niet had gesproken met veel details kwam. Ze hoopt ook dat als het boek uitkomt er misschien toch nog reacties komen van mensen die weer aanvullingen hebben. Ze vindt het bijna jammer dat ze nu het boek af is, meer dan vierhonderd bladzijden, haar speurtocht moet staken.

Het mooie van het boek is dat je bijna letterlijk met de meisjes meeloopt naar het park en naar hun school in 1941. Die tijd gaat echt voor je leven. Dat is Claudia, die ooit de scriptschool deed in Amsterdam en voor Endemol tv-series schreef, wel toevertrouwd.

Gracht op IJburg

Tot slot vraag ik haar nog naar hoe het wonen op IJburg bevalt. Ze zegt: 'ik had altijd al in een Amsterdams grachtenpand willen wonen' en met een knipoog: 'Nu woon ik aan een gracht op IJburg. Maar even serieus: wist je dat het Lloyd Hotel in de oorlog werd gebruikt als opvang voor Joodse vluchtelingen? Erna uit het poesiealbum zat daar.'

Toch nog even een historisch feitje voor de liefhebber uit het verspreidingsgebied van de IJopener! ➡

*Het project Oorlog in de buurt is een ontmoetings- en onderwijsprogramma dat ouderen en kinderen dicht bij elkaar brengt rondom persoonlijke verhalen uit de Tweede Wereldoorlog. Kinderen bezoeken het huis van een oudere die tijdens de oorlog in hun buurt woonde en houden daar een interview dat wordt vastgelegd in tekst, beeld en audio. Zie pagina 10 van <http://www.ijopener.nl/edities/2017-04.pdf> voor een artikel over dit project.

Claudia Carli kan gevolgd worden op Instagram en er komen signeersessies bij Atheneum en Van Rossum.

Kind van de tegenwind

Als kind al
tegen de wind in
vervolg ik
mijn levensweg
nu hier
op deze winderige plek

Land veroverd op het water
zonder wapen
of geweld

Door helden
geschapen
die onvermoeibaar
zand op zand stapelden

Daarna de leegte
de kranen en de blokkendozen
waartussen de wind
gierend van de lach
stormenderhand
mijn parapluie omklapt

Dit keer
is het het weer
niet de mens
die mij genadeloos
op mijn knieën dwingt
en bij mijn lurven pakt.

JOYCE HES

Flex KANTOOR, werkplek en vergaderruimte te huur in Zeeburg

- Zoekt u dichtbij huis een luxe kantoor met eigen opgang ? Of een ruime, rustige en betaalbare FLEX werkplek om prettig te werken ?
- Wilt u uw klanten of zakenrelaties in een representatieve ruimte ontvangen ?
- Heeft u een vergaderruimte of trainingslokaal nodig ?

Voor informatie mail naar info@denieuwevaart.info of bel telefoonnummer 020-4199282 Website www.deniuevevaart.info

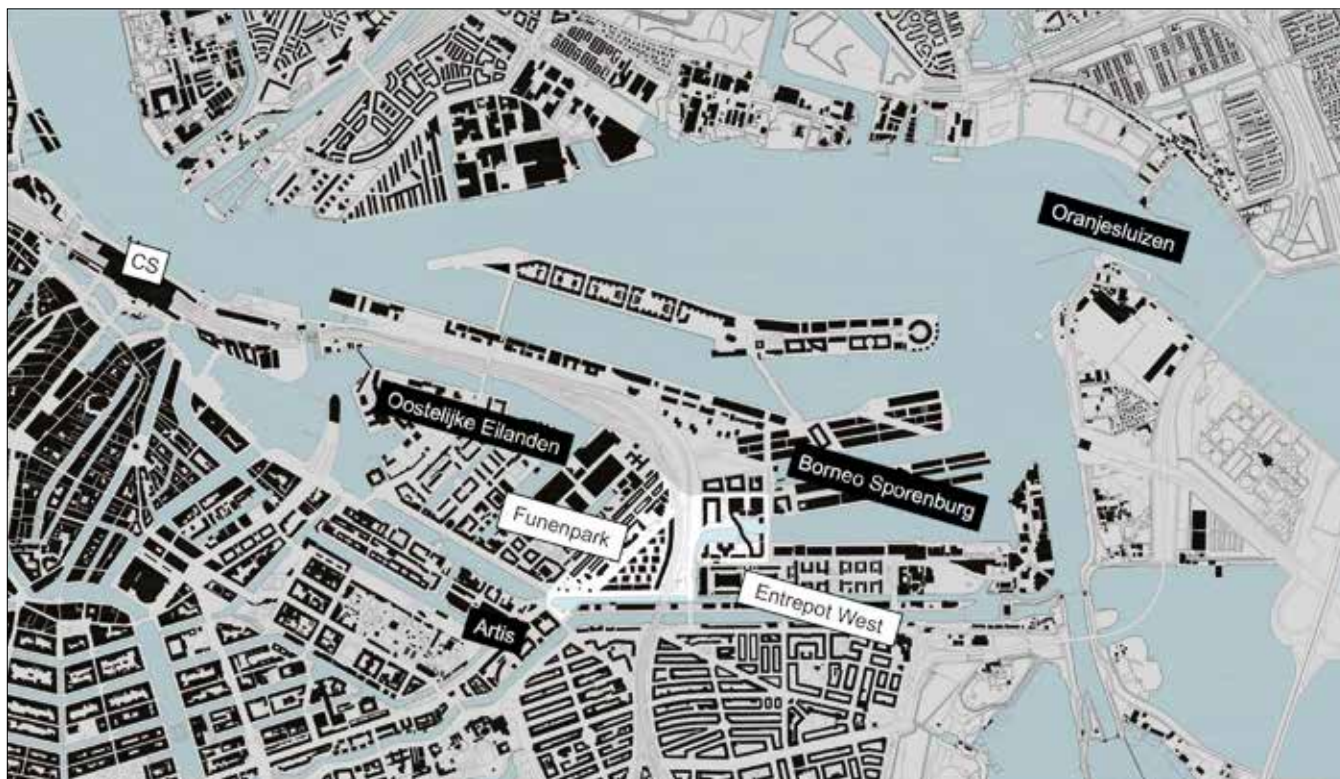
design • bouwkundig ontwerp • uitvoering • bemiddeling o.g.

De specialist voor dakterrassen, rvs leuningen, balustrades, trappen, verbouwingen en dakopbouwen. Wij werken vanaf 'creatief' concept tot en met volledige uitvoering, en bouwen altijd duurzaam.

www.ydesign.nl 020-419 39 38 KNSM laan 867 1019 LK Amsterdam

Het Funen, een dorp in de stad

TEKST: RUBEN VAN DEN BOOGAARD
FOTO'S: RUBEN VAN DEN BOOGAARD
KAARTJE: PAUL OUWERKERK

Het Borneo Architectuur Centrum vervolgt zijn serie artikelen over de relatie van het Oostelijk Havengebied met de wijken er omheen. Dit keer: het Funenpark, een kleine verschoolen nieuwbouwbuurt. Architect Ruben van den Boogaard voelt er zich thuis.

Als jongetje groeide ik op in een klein dorpje in Noord-Holland. Zonder mijn moeder te vertellen wat ik ging doen, liep ik het dorp in. Onderweg naar het voetbalveld groette ik dan iedereen die ik tegenkwam. Een veilige omgeving voor een kind, waarin iedereen elkaar kent. Voor mijn studie tot architect verhuisde ik naar Amsterdam en ervoer daar de anonimiteit van de grote stad. In de meeste buurten waar ik gewoond heb, ontdekte ik dat de privé-omgeving ophield bij de voordeur. Stapte je deze door dan bevond je je direct in de grote stad. Een harde overgang,

waarbij het niet zo gebruikelijk was elkaar te begroeten.

Hieraan moest ik denken toen ik onlangs de buurt in fietste waarin ik nu alweer negen jaar woon, het Funenpark.

Voor wie het niet kent: het Funenpark

Het Funenpark is een nieuwbouwbuurt die ligt ingeklemd tussen het spoor, de Cruquiuskade en de achterkant van de Czaar Peterstraat. Een buurtje waar men komende vanuit het Oostelijk Havengebied makkelijk aan voorbij gaat. De dijklichamen met spoorlijnen die door de

Spoorwegwerken Oost werden gebouwd tussen de Veemarkt en Entrepot-West onttrekken dit bijzondere stukje stad aan het zicht. Pas als je de prachtig geklinknagelde viaducten onderdoor bent, zie je de hekken van het Funenpark dat er achter ligt.

Voordat het park gerealiseerd werd was het terrein onder meer in gebruik door Van Gend en Loos. Eerst als distributieterrein en later door de wegsleepdienst van parkeerbeheer. Een desolaat terrein en, evenals de eilanden, een niemandsland, waar je liever niet kwam.

Bij aanvang van het project bleek, zoals bijna overal in het centrum van Amsterdam, de grond zwaar vervuuld. Bij het afgraven van het gebied stuitte men op oude fundamenteën van het bolwerk Zeeburg. Dit bolwerk vormde in de zeventiende eeuw een onderdeel van de verdedigingslinie rondom de grachtengordel van Amsterdam. De naam Funenpark is hoogstwaarschijnlijk afgeleid van het Deense eiland Funen. Hier heeft admiraal de Ruijter in 1659 een belangrijke overwinning behaald.

Een complexe opgave

De rafelige achterzijde van de Czaar Peterbuurt. De enorme herrie van de remmende treinen, die ook nog eens een bocht maken. De door de gemeente opgelegde eis om een hoge bebouwingsdichtheid te realiseren, voor een grote diversiteit aan doelgroepen. Al deze punten maakten het haast onmogelijk om hier een goede woonomgeving van te maken.

De stedenbouwkundig architect van het ge-

bied, Frits van Dongen, heeft dit opgelost door een L-vormig hoog gebouw langs het spoor en de Cruquiuskade te bouwen. Het grote aantal woningen in dit gebouw maakte het mogelijk het binnengebied ruim op te zetten. In de garage onder het gebouw wordt geparkeerd zodat het binnengebied vrij blijft van autoverkeer. Daarnaast dient dit gebouw als een geluidsscherm tussen spoor en park.

Het park is niet helemaal vol gebouwd; er is een vrije strook aan de kant van de Czaar Peterbuurt. Deze open parkstrook creëert zowel een scheiding als een verbinding met de omgeving. De oude gebouwen die de rafelrand van de Czaar Peterbuurt vormden, zijn nu de voorgevel naar het park. Een mooie confrontatie tussen de oude en de nieuwe stad. In de parkzone liggen onder meer basisschool Oostelijke Eilanden met een grote speeltuin en, aan de andere kant bij het spoor, een voetbalveld voor de oudere kinderen.

Kunst en architectuur

Verspreid over de parkstrook staat een kunstwerk van Gabriel Lester. De vier losse scherven, uitgevoerd in cortenstaal, verbeelden vier kaarten van het Funenpark door de eeuwen heen. Ter plaatse van het grootste element is een deel van het oude bolwerk opgemetseld tot aan het maaiveld. Het kunstwerk legt hiermee een verband met het verleden. Het heden wordt weer getoond door de binnenzijde van het kunstwerk waar een reflectie optreedt.

Op het driehoekige binnengebied zijn door meerdere architecten zestien heel verschillende woongebouwen gerealiseerd. De stadsvilla's die direct toegang hebben tot het park, door Frits van Dongen als petit fourtjes betiteld: klein,

niet te hoog en individueel van grote kracht getuigend. Daarnaast zijn er woongebouwen met gestapelde appartementen, zowel huur als koop. Het hele park biedt ruimte aan een grote diversiteit van bewoners: starters, gezinnen, senioren, studenten in totaal 551 woningen. Maar ook aan kleine bedrijvigheid, zoals kinderdagopvang, kantoren en kunstenaars.

Thuiskomen via het park

De inrichting van het park, gedaan door Bram Breedveld, is prachtig. Kijk onder meer naar de voor het park ontworpen bestrating, de zogenoemde olifantenstenen.

Waarom doet het mij zo denken aan vroeger? Het zit in het thuiskomen. Thuiskomen lang voordat je je voordeur doorgaat. De geleidelijke overgang vanuit de grote stad, eerst naar je buurt en uiteindelijk naar je woning. Ik fietste dus, komende vanuit de grote stad, het park in. Had direct het gevoel van thuis zijn. De karakteristieke moderne architectuur, waar ik als architect van hou. De prachtig ontworpen bestrating en zorgvuldig uitgedachte groenvoorziening. De spelende kinderen en mensen die elkaar groeten en kennen. Geen autoverkeer, alleen heel af en toe een brommer. Deze elementen maken dat je je thuis voelt in de buurt waar je woont. Een belangrijke ontwerpkeuze die hieraan bijdraagt is dat de woningen geen eigen tuin hebben. Geen eigen tuinen betekent geen schuttingen. Hierdoor is een open structuur gecreëerd waardoor bewoners met elkaar in contact komen, er is veel interactie. Dit is een gedurfde ontwerpkeuze geweest, want als mensen te dicht op elkaar zitten, kan dit ook makkelijk tot conflicten leiden.

Zelf woon ik midden op het park in het gebouw

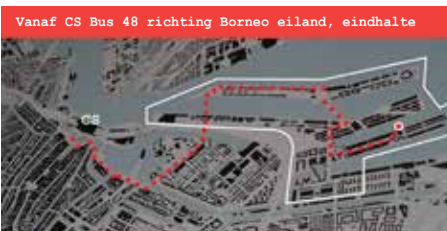
met het golvende dak. Een met liefde ontworpen gebouw, waar ik nog dagelijks vrolijk van word. Door de grote schuifdeuren lopen kinderen in en uit. Met mooi weer drinken we gezellig een glas wijn bij de burens en als we daar geen zin in hebben, trekken we ons terug op ons dakterras.

Het enige waar het aan ontbreekt in het park is water. Maar daarvoor fietsen we onder het spoor door naar onze oosterburen, om daar bij mooi weer van de steiger het water in te duiken. Uiteraard zonder daar hard bij te gillen, want net als in het Funenpark geldt ook daar dat we leven in een samenleving waarbij we dicht op elkaar zitten. Het Funenpark laat zien dat door een goed doordacht plan samenleven goed mogelijk is. En de bewoners trots en zorgzaam maakt voor de buurt waarin ze wonen. <

BAC: Centrum voor moderne architectuur en stedenbouw van het Oostelijk Havengebied

Het BAC heeft een vaste tentoonstelling over de ontwikkeling van het Oostelijk Havengebied en wisselende tentoonstellingen. Er worden rondleidingen, verzorgd door architecten uit de buurt en er zijn boeken en unieke publicaties te koop. Er is een lezingenprogramma. Zie de website!

R.J.H. Fortuynplein 4
1019 WL Amsterdam
eva@bouwstudiolukkien.nl
06-50 83 82 93
www.bac-amsterdam.nl

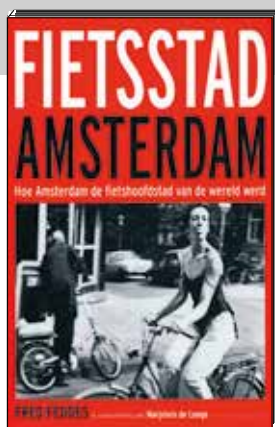
Vergaderruimte te huur
Voor vergaderingen en borrels
€ 100,- per avond of middag
incl. btw en gratis koffie en thee

BOEKEN

TEKST: TINEKE KALK

Amsterdam: van auto- naar fietsstad

Laat uw stad bombarderen voor het te laat is', schijnt minister van Wederopbouw J.A. Ringers vlak na de oorlog verzucht te hebben. Of de Amsterdamse bestuurders hem stiekem gelijk gaven, weten we niet. Als hun sloopplannen ten faveure van de auto waren doorgegaan, zou er weinig van de historische binnenstad van Amsterdam zijn overgebleven.

Het boek *Fietsstad Amsterdam* van Fred Feddes, die de (ruimtelijke) geschiedenis van de hoofdstad op zijn duimpje kent, en Marjolein de Lange, deskundige op het gebied van fietsverkeer en verbonden aan de Fietzersbond Amsterdam, is niet alleen toegankelijk geschreven maar beschrijft ook boeiend hoe de bewoners van onze stad in de jaren zeventig het tij wisten te keren. In die zin is het tegelijk een inspiratiebron voor de huidige generatie: ook deze tijd vereist nieuwe en creatieve manieren van omgaan met mobiliteit.

Het Witte Fietsenplan

Al vrij snel na de Tweede Wereldoorlog nam het autoverkeer zulke proporties aan dat de Amsterdamse hoofdcommissaris van politie, Hendrik Kaasjager, geconfronteerd werd met veel (dodelijke) verkeersongelukken. De fiets was niet alleen verworden tot een vervoersmiddel voor de losers, maar fietsen was ook een levensgevaarlijke bezigheid. Kaasjagers stelde dan ook voor om vijftien kilometer grachten in de binnenstad te dempen ten behoeve van twee ringwegen en heel, heel veel parkeerplaatsen. Dit idee uit de losse mouw was echter zo over the top dat het een

wake-up call werd.

Met de opkomst van Provo, in 1965, voltrok zich ook op het gebied van de mobiliteit een kleine revolutie. Het Witte Fietsenplan van Luud Schimmelpennink mocht dan in de praktijk mislukken, symbolisch was het een meesterzet: de fiets werd hierna als dé oplossing gezien voor verstopping, vervuiling en onleefbaarheid in de stad. In de jaren zeventig verzetten radicale (buurt)groepen zich tegen de aanwezigheid van de auto. Actiegroep Amsterdam autovrij eiste dat Amsterdam in één jaar tijd autovrij zou zijn. De in 1975 opgerichte ENWB (de Enige Echte Nederlandse Wielrijders Bond), de huidige Fietzersbond, had meer realiteitszin en begon aan een lange mars door de instituties. *De Knelpuntennota* die de bond in 1977 uitbracht, bevatte een systematisch overzicht van alle fietshindernissen en mogelijke remedies. Met één klap werd duidelijk dat de stad ingrijpend veranderd moest worden. Vanaf die tijd namen de Amsterdamse bestuurders de Fietzersbond als belangenbehartiger én als denktank en kennisinstituut serieus.

We beseffen het vaak niet meer, maar de nietjes en de auto te gast zoals in de Sarphatistraat maar ook de ondergrondse parkeergarages die overal in de nieuwe wijken zoals het Oostelijk Havengebied, IJburg en Zeeburgereiland kwamen, zijn allemaal afgedwongen door de Fietzersbond.

Fietslaboratorium

Het autobezit is helaas nog altijd niet echt teruggedrongen, maar het fietsbezit en zeker

Het autobezit in Amsterdam is nog niet echt teruggedrongen, maar het fietsbezit en zeker het gebruik van de fiets is in de loop der jaren spectaculair gestegen. In een nieuw boek wordt boeiend beschreven hoe Amsterdammers het tij wisten te keren. De fiets zal nog veel belangrijker worden.

het gebruik van de fiets is in de loop der jaren spectaculair gestegen. De keerzijde is dat het fietsparkeerprobleem de pan uitrijst, dat oudere en heel jonge fietsers zich onveilig voelen op het fietspad en dat voetgangers het gevoel hebben dat zij niet alleen door de auto maar ook door de fiets belaagd worden. Terwijl bewoners van drukke straten vroeger maar één vijand hadden, de auto, is de huidige werkelijkheid complexer. Niet voor niets protesteren bewoners van het Oostelijk Havengebied tegen een fietsbrug vanuit de Sluisbuurt naar de overkant. Deze tijd vereist nieuwe manieren van denken over duurzaamheid en mobiliteit. In het laatste hoofdstuk van het boek komen de auteurs met wat concrete voorstellen ter verbetering, zoals bredere fietspaden waardoor je een strook voor langzame fietsers en een voor snelfietsers kan maken. Maar, zo stellen de auteurs, net als in de jaren zeventig zou Amsterdam ook nu weer de voorpost moeten worden van een nieuwe duurzame stedelijkheid. Wat daar aan spannende nieuwe ideeën en oplossingen uitkomt, weten ook zij niet. Maar zeker is dat de fiets niet meer naar de marge zal verdwijnen. Fietsen wordt in de toekomst alleen nog maar belangrijker. ◀

***Fietsstad Amsterdam: Hoe Amsterdam de fiets hoofdstad van de wereld werd*, Fred Feddes in samenwerking met Marjolein de Lange, € 29,99, 200 pagina's. Uitgeverij Bas Lubberhuizen, 2019**

**WAAR KUN JE BETER
ONT-MOETEN**

020 - 419 3023 – boekhandel van Pampus – KNSM-laan 303

lolaland

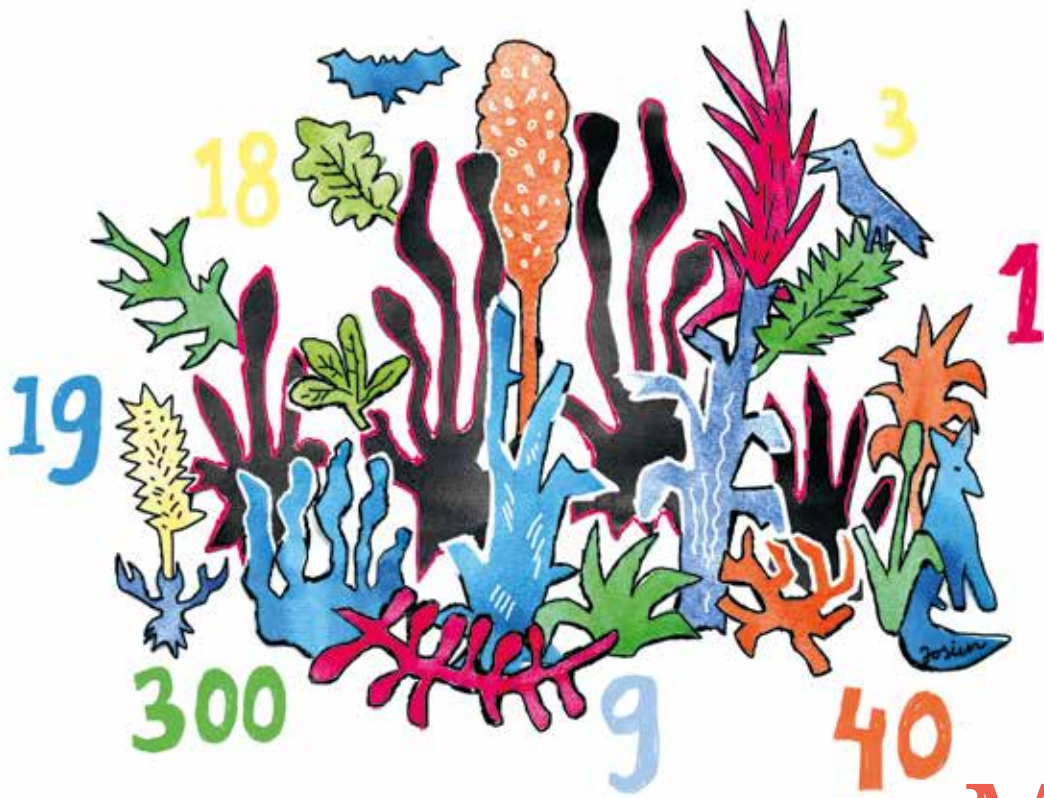
biedt ruimte aan alle IJburgers,
jong en oud, die iets willen organiseren.

Wil je optreden, een workshop geven,
een prikkeest hosten
of een avond programmeren?

Mail ons! hallo@lolaland.nl

Pampuslaan 501 - 1087 HP - Amsterdam

Beschermde planten en dieren; ook in Amsterdam komen ze voor. Zo'n driehonderd soorten. En bijzonder in deze tijden van afnemende biodiversiteit en groen in de stad: de natuurwaarde van Amsterdam is de laatste twintig jaar gegroeid. Oost is koploper.

Minder groen, meer natuurwaarde

TEKST: LISA SCHEERDER
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

Eerst maar even de minder mooie cijfers: Amsterdam is de minst groene stad van het land. Op twee staat Rotterdam en op drie Den Haag. Arnhem is de groenste stad, met op de tweede plaats Almere en op drie Groningen. Nog een slecht cijfer: Amsterdam heeft vanaf 2003 een grote hoeveelheid groen binnen de gemeentegrenzen verloren: 2.960.000 m², of 600 voetbalvelden groot. Dat komt door de verdichting van de stad. Elk plekje waar gebouwd kan worden wordt volgebouwd en dat gaat ten koste van 'groen'. Groen is niet per definitie 'natuur'. Ook sportvelden vallen onder groen, of braakliggend land.

De natuurwaarde van de stad is de laatste twee decennia juist toegenomen. Dat komt doordat er niet meer met bestrijdingsmiddelen wordt gewerkt en omdat er veel meer dan vroeger speciale leefomgevingen voor planten en dieren in de stad worden aangelegd. Hierdoor neemt het aantal soorten dat in de stad leeft toe. De omgeving buiten de stad verliest de laatste jaren aan diversiteit. Hier neemt het aantal soorten juist af. Dat komt door eenzijdig en intensief gebruik van landbouwgronden. Met name de weidevogels hebben het zwaar. Dat is ook te zien in delen van het Waterland waar weidevogels verdwijnen.

Natuurwaarde heeft te maken met de soorten planten en dieren die voorkomen. Over het algemeen geldt dat de natuurwaarde aan de rand van de stad het grootst is en stadinwaarts afneemt. Begrijpelijk dus dat Oost, dat ook nog eens voor meer dan 40% uit water bestaat, stedelijk de grootste natuurwaarde bezit. We hebben dat te danken aan de Amsterdam-Rijnkanaalzone van het Diemerpark en de Joodse begraafplaats bij het Flevopark. Ook enkele kademuren in het Oostelijk Havengebied sco-

ren hoog op natuurwaarde.

Kijken we naar het aantal beschermde dieren en planten, dan doet Oost het ook goed. Alleen de IJdoornpolder (landelijk Noord, bij Vuurtoreneiland) moeten we voor ons dulden. Deze polder heeft de meeste beschermde soorten: twintig in totaal, waarvan zeventien vogelsoorten, een zoogdier (de Noordse woelmuis), een reptiel (de ringslag) en een beschermde plant (de rietorchis).

Maar dan Oost. Het Nieuwe Diep heeft negentien beschermde soorten: negen vogelsoorten, twee vissoorten (de kleine modderkruiper en de bittervoorn), twee reptielen (naast de ringslag ook de rugstreeppad), de rietorchis en vijf zoogdieren waaronder vier vleermuissoorten en de waterspitsmuis. Het Flevopark heeft ook negentien beschermde soorten, waaronder drie varensoorten, zes vogelsoorten, de eekhoorn en de rivierdonderpad. Dan komt het Diemerpark met achttien beschermde soorten. Tien vogelsoorten, vier verschillende vleermuizen, reptielen, vissoorten en beschermde planten.

De prachtigste vogels vliegen rond in Oost. De blauwborst bijvoorbeeld met zijn helderblauwe keel en borst, de vogel die andere diersoorten zo goed kan imiteren; als je het geluid van een kikker uit een boom hoort, weet je dat het een blauwborst is. De ijsvogel met zijn gedrongen silhouet, prachtige groenblauwe metaalkleurige verendek en zijn pijlsnelle vlucht op snorrende vleugels, laag over het water. De nachtegaal, het onopvallende vogeltje dat een enorme keel kan opzetten, wel tot 90 decibel. En de zwijgzame, bruine kiekendief met zijn lange, lage en kalme vlucht. Maar ook de laatvlieger, de grootste vleermuis van de stad, met een spanwijdte van 40 cm. Twintig minuten na zonsondergang vliegt hij uit, wat later dan de andere vleermuissoorten in de stad. Op tien meter hoogte vliegt hij, langzaam en fladderend, met steile duiken. Ondertussen eet hij zo'n 3000 insecten per nacht. Waaronder vele muggen. En maakt het leven voor ons zo veel dragelijker. <

**DIERENKLINIEK
IJ HAVENS**

Java-eiland

Openingstijden
ma. | di. | vr. 09.00 - 19.00 uur
wo. 13.00 - 19.00 uur
do. 09.00 - 17.00 uur

Behandeling volgens afspraak
tel. (020) 41 93 583

Sumatrakade 377 - 379 | 1019 PM Amsterdam

bevoegd docent geeft
gitaarles
- alle leeftijden
- alle stijlen
- klassiek en elektrisch

KNSM-Laan 768
bel voor info
06 24 12 48 85

UITTIPS

Herfst. Uit de lucht verdwijnt de kleur, terwijl de bomen zich juist lijken in te kleuren met alle schakeringen rood en geel. Lange schaduwen, mist. Weer dat uitnodigt het park in te gaan, en 's avonds met een deken op de bank een boek te lezen. Dat laatste kan helaas niet want er is veel te veel te doen in Oost...

Elke dag, alle uren

Muziekgebouw 't IJ: **Muzikale schommels**

Over het IJ kijken naar de mist of de ondergaande zon, omringd door muziek. Een ideale tussenstop als je langs muziekgebouw aan 't IJ fietst!

Hier staan sinds kort acht muzikale schommels.

Het schommelen stuurt de muziek aan, van o.a. Mayke Nas, Rob Zuidam, Joey Roukens, Rick van Veldhuizen en David Dramm. Piet Heinkade 1 gratis

T/m 31 oktober

Framer Framed: **Elsewheres within here**

De eerste tentoonstelling van de nieuwe gebruiker van de expositieruimte aan de Oranje Vrijstaatkade gaat over wat we verwelkomen, over het hoofd zien of buitensluiten als we aan 'thuis' denken. Alle elf kunstenaars wonen in Amsterdam én hebben een band met een andere plek op aarde.

Di-vr 12:00-19:00, za-zo 11:00-18:00, Oranje Vrijstaatkade 71 gratis

6 november - 2 januari

Eetcafé Bombarie:

Gabriël van Hoften

Expositie van woeste avontuurlijke schilderijen. Verwacht kleur en expressie.

Di-vr 16:00-00:00 u, za-zo 12:00-01:00 u, Rietlandpark 373 gratis

Woensdag 16 oktober

Q-Factory: **Spinnin' gaming tournament**

Spinnin' Records brengt gamen en dancemuziek samen. De eerste twee uur kun je zelf gamen, daarna kijken en luisteren naar de uitgenodigde gamers en influencers.

13:00 u, Atlantisplein 1t gratis

Donderdag 17 oktober

New Werktheater: **Cicade de Deus**

Film uit 2002 over de jongen Buscapé die probeert te ontkomen aan drugsmisbruik en gewelddadige criminaliteit. Hij doet dat door het leven in 'The city of God' te gaan fotograferen. De film wordt voorafgegaan door een diner en ingeleid door fotojournalist Jeroen Swolfs.

Diner 18:00 u, film 20:00 u, Oostenburgergracht 75 Betaal wat je het waard vindt

Dinsdag 22 oktober

Q-Factory: **Fris**

Uit je dak gaan bij de beste beats zonder een druppel alcohol of pil. Voor 12- to 16-jarigen.

20:00 u, Atlantisplein 1
€ 11,50 / € 15

Vrijdag 25 oktober

Ramses Shaffyhuys: **De architectuur van de Noord-Zuidlijn**

Op stap langs en met de Noord-Zuidlijn om die van binnen en buiten te bekijken. Kunsthistoricus Max Put licht toe en legt uit. Zie www.cultuuroopdeeilanden.nl voor meer rondleidingen en lezingen.

11:00 u, Piet Heinkade 231
€ 15. Aanmelden via contact@cultuuroopdeeilanden.nl

Zaterdag 26 oktober

Heel Oost: **24h Oost**

Dé oktobertraditie van Oost: 24 uur lang kijken, proeven, doen en ontmoeten. Het programma is natuurlijk te uitgebreid om hier te vermelden, kijk daarvoor op 24h Oost. Sta veel te vroeg op om de dag om 06:00 u te beginnen met yoga, trek er met je kinderen naar toe om campinggames te spelen en nog even van de zomer te dromen of leer letters schilderen. Kijk Arabische films, eet van een Australische barbecue en ga uit je dak bij reggaemuziek! Nat gezweet? Was je met zelfgeslingerde zeep! En nog veel veel meer.

Zaterdag 26 oktober 06:00 - zondag 27 oktober 06:00, diverse locaties gratis

Zondag 27 oktober

Theater Vrijburcht: **Kizzo, Toveren met muziek**

Interactieve voorstelling voor kinderen en ouders waarin getoverd wordt met muziek.

16:00 u, J.O. Vaillantlaan 143
€ 7,50

Zondag 27 oktober

NedPho koepel en Thúskomme: **Café des chansons**

Charlotte Haesen en het Tobalita strijkkwartet brengen een schitterend repertoire vol Franse klassiekers van Barbara Gainsbourg tot Piaf. Het concert bestaat uit twee gedeeltes: de eerste helft is in de NedPhO-Koepel, de tweede in restaurant Thúskomme waar wijn en kaas de Franse sfeer vergroten.

15:00 u, Batjanstraat 3
€ 9,50

Donderdag 31 oktober

Bimhuis: **Theo Ceccaldi - Freaks**

Zes Franse supertalenten buitelen over elkaar heen in de kleurrijke, strak gearrangeerde avant-jazz van vioolmaestro Théo Ceccaldi. Tijdens dit concert spelen ze nummers van

het album Amanda Dakota.

20:30, Piet Heinkade 3

€ 16 / € 19

Zondag 1 december

Muziekgebouw aan 't IJ: **Microfest**

Eendags festival gewijd aan de microtonale muziek. Microtonale muziek gebruikt, in de woorden van de Amerikaanse componist Charles Ives, 'de tonen tussen de toetsen van de piano'. Het omvat alle muziek die gecomponeerd is in stemmingssystemen die niet bestaan uit twaalf evenredig gestemde tonen. Dit geldt dus zowel voor bijvoorbeeld het 24-toonssysteem (kwarttonen) als voor de mid-dentoonstemming uit de Renaissance, als voor veel nietwesterse muziek. Microtonale muziek biedt compleet andere tonale mogelijkheden dan muziek waarin alleen de twaalf tonen van de gangbare westerse toonladder worden gebruikt. Hierdoor ontstaat een nieuwe, frisse klank die de luisteraar verrast, het oor verruimt en het denken over muziek voorgoed verandert. Het festival opent met een concert vol ingenieuze 31-toonsmuziek voor de menselijke stem van Vokalprojekt 31. Er zijn ook gratis lecture demonstrations.

11:00-22:00, Piet Heinkade 1
€ 11 / € 13,50 / € 33

Diverse data

Boekhandel van Pampus: **Filosofielezingen - Wegen naar (de) Waarheid**

In het Christendom: **Welmoed Vlieger** over Kierkegaard – do 17 oktober

Bij Zen: **Jan Bor** – do 31 oktober – nog onder voorbehoud

Bij Plato: **Jos Kessels** – di 12 november

Bij de Taoisten: **Jan Flameling** – di 26 november
KNSM-laan 303

20 u, € 10

Koken met Neeltje

Risotto

TEKST & ILLUSTRATIE:
NEELTJE WIEDEMEIJER

Er wordt altijd heel moeilijk over gedaan. Risotto is moeilijk of niet te doen, dat soort teksten. Volgens mij is het onzin. Er is maar een zaak van belang. De rijst. Arborio rijst, die moet je hebben. Als je die op de kop getikt hebt is het een fluitje van een cent. Waarom het bij Masterchef Australië altijd mis ging is mij een raadsel. Misschien verkeerde rijst.

Reken **50 gram rijst per eter**. Fruit **een gesnipperd uitje** in wat olijfolie. Als de ui glazig is, doe je de rijst in de pan en zorg je dat de rijst een klein beetje gefruit is. Doe er dan **een glas wijn** bij en roer voortdurend tot de wijn opgenomen is.

Zorg dat je **een liter warme bouillon** bij de hand hebt. Doe steeds een pollepel bouillon bij de rijst en roeren maar. Als het vocht is opgenomen giet je er een nieuwe pollepel bij. De rijstkorrels worden groter en groter. Proef af en toe of de rijst al gaar is.

Nu is het een kwestie van vullen. Ik vind paddenstoelen erg lekker. Maar eigenlijk kan alles.

Garnalen of bietenblokjes, venkel of blokjes avocado. Of natuurlijk een combinatie van meer vullingen. Bestrooi je risotto met geraspte kaas en genieten maar.

Ik ben geen vegetariër, maar risotto zonder vlees of vis is niet een maaltijd waarbij ik voortdurend iets mis. Met een lekkere bak sla is het heerlijk eten.

En omdat we allemaal wat vegetarischer moeten worden is het een zeer smakelijke mogelijkheid om geregeld vegetarisch te eten.

Maak jij het verschil?

Ruim 500 Amsterdammers zijn door een ziekte of beperking niet goed (meer) in staat hun zorgbelangen zelf te behartigen en hebben een vertegenwoordiger nodig.

- Ben je van nature integer?
- Kun je overleggen met zorgprofessionals?
- Ben je 8 uren per maand beschikbaar?

Meld je dan aan voor onze introductie-cursus op: zaterdag 16 november, 14 december of later dit jaar.

Bel Ellen of Patric 085-4874085
of meld je aan:
mentorschapamsterdam.nl

 Met recht betrokken

#KOMUITJEBUBBEL
VERBREED JE HORIZON EN ONTMOET BIJZONDERE MENSEN
WORD VRIJWILLIGER - WWW.DEREGENBOOG.ORG

DE REGENBOOG GROEP

Besparen op je energie- en waterrekening?

De energieadviseur van Dynamo komt bij je thuis op afspraak en bekijkt per ruimte welke tips je toe kunt passen en hoeveel iedere tip kan besparen. Ook komen energiebewust koken, de gezondheid en de brandveiligheid in uw woning aan bod. Daarnaast krijg je een toolbox t.w.v. €55,- die je kan helpen met bezuinigen en bewuster omgaan met warmte, elektra en water!

Aanmelden via 020 4609300 of energieadvies@dynamo-amsterdam.nl

Cursus Omgaan met Stress

Wil jij ook lekkerder in je vel zitten, beter om kunnen gaan met stress en meer kunnen ontspannen? Meld je aan!

Maatschappelijk werk Dynamo organiseert i.s.m. Arkin Basis GGZ de groepscursus 'Omgaan met Stress'. In vier bijeenkomsten leer je hoe je stress kunt herkennen, verminderen en hoe je het kunt voorkomen. En we doen (ontspannings)oefeningen.

Data: dinsdag 5, 12, 19 en 26 november 2019

Tijd: 13.30 uur – 15.30 uur

Plaats: Gezondheidscentrum Haveneiland, IJburglaan 727, 1087 CH Amsterdam

Aanmelden via 020-4952263 of aanmeldingen_ijburg@dynamo-amsterdam.nl

Dynamo beweegt tot meedoen

Renovatie of sloop

Als een corporatie het plan heeft een wooncomplex te renoveren of te slopen moet de corporatie daarover eerst overleggen met een bewonerscommissie (afvaardiging van bewoners). Renovatie en sloop van wooncomplexen zijn ingrijpende processen waarbij bewoners vaak tegengestelde belangen hebben, wat het overleg soms ingewikkeld maakt. Waar de één met plezier woont en heeft geïnvesteerd in een dure badkamer of keuken, wil de ander zo snel mogelijk verhuizen. !WOON ondersteunt bewonerscommissies om ieders belang zoveel mogelijk mee te nemen in het plan.

Er zijn vaak veel vragen onder bewoners. Moet de renovatie zo ingrijpend? Kan het niet in bewoonde staat? Kan het niet een paar jaar uitgesteld? Is funderingsherstel wel echt nodig? Kan die huurverhoging niet wat lager? Natuurlijk zijn er voordelen: een mooi opgeknapt woning van bijna nieuwbouwkwaliteit (of helemaal nieuw), een verhuiskostenvergoeding van € 6000,-, een stadsvernieuwingssurgentie voor wie weg wil... Maar voor velen weegt dat niet op tegen de nadelen van de onzekerheid over de wisselwoning (of de definitief andere woning), de vaak veel hogere nieuwe huur en het gedoe van het verhuizen. Daarbij komt dat bewoners soms zelf veel hebben geïnvesteerd in de woning. Sommige huurders hebben prachtige keukens geplaatst, ligbaden, uitbouwen, dure vaste parketvloeren... Dat moet er soms allemaal uit gesloopt en vervangen door een standaardvariant. De gemoederen tussen voor- en tegenstanders kunnen hoog oplopen, want er staat veel op het spel.

Om een renovatie doorgang te laten vinden is 70% instemming nodig van alle huurders met een reguliere huurovereenkomst. Wordt deze 70% gehaald, dan zijn de tegenstanders ook gedwongen om mee te doen (alleen via de rechter kan een huurder de renovatie van de eigen woning dan eventueel nog tegenhouden). Wordt de 70% niet gehaald dan moet er opnieuw onderhandeld worden met de bewonerscommissie. Soms doet de verhuurder individuele toezeggingen om mensen over de streep te trekken. En ook hier is de rechter natuurlijk altijd een mogelijkheid, maar zover komt het over het algemeen niet.

Krijgt u te maken met een sloop- of renovatieproces? En heeft u daar vragen over? Neem dan contact op met !WOON voor advies of ondersteuning.

Wij zijn te bereiken via oost@wooninfo.nl of via 020-5230150, of kom langs op één van onze inlooppreekuren: maandag tussen 9.30 uur en 11.00 uur aan de IJburglaan 727 of maandag tussen 18.30 uur en 20.00 uur en woensdag tussen 9.00 uur en 12.00 uur aan de 2e Boerhaavestraat 46.

SCHRIJFGROEP

Wie heeft er belangstelling om samen met mij een schrijfgroep op te richten op IJburg met bijzondere aandacht voor (zelfgeschreven) gedichten? Het idee is om een keer per maand bij elkaar te komen. Joyce Hes, joycehes@dds.nl

WANDELGROEP

Samen wandelen is vaak gezelliger dan alleen op pad gaan. Daarom zoek ik, vrouw, 71 jaar, medewandelaars voor een wekelijkse wandeling. Mijn voorkeur gaat uit naar mannen en vrouwen van 50 plus. Optie: eenmaal per maand wat verder, bv. een NS-wandeling. Janny, woensdagwandelenoost@gmail.com.

Adverteren

Wilt u adverteren in de IJopener?

Stuur dan een email naar adverteren@ijopener.nl.

Kijk voor meer informatie over adverteren op onze website www.ijopener.nl.

TARIEVEN

Losse advertenties per cm ²	€ 2,00
Halve pagina	€ 650,00
Hele pagina	€ 1.200,00
Hele pagina achtercover	€ 1.500,00
Korting minimaal 5 nummers aaneen	10%

AFMETINGEN

Breedte 70, 145 of 220 mm

Hoogte variabel

Hele pagina 260 x 360 mm + 5 mm afloop

ADVERTENTIES OPMAKEN OF WIJZIGEN

Kleine advertenties € 15, grotere € 25

ADVERTENTIES AANLEVEREN

Advertenties dienen aangeleverd te worden in PDF-formaat (300 dpi, cmyk-kleuren).

Bezorging

Heeft u een nee-nee-sticker op de deur en wilt u toch de IJopener lezen?

Op onderstaande adressen kunt u een exemplaar ophalen (*zolang de voorraad strekt*).

Indische Buurt

- Buurthuis Archipel, Makassarplein 1
- Buurthuis Meevaart, Balistraat 48a
- Civic Zeeburg, Kramatplantsoen 101 hs
- Cybersoek, Timorplein 22
- Flevohuis, Kramatplantsoen 263
- Jansen Vintage, Javaplein 31
- Java Bookshop, Javastraat 145
- Openbare Bibliotheek, Javaplein 2
- Studio/K, Timorplein 62

Oostelijk Havengebied

- Boekhandel Van Pampus, KNSM-laan 303
- Borneo Architectuur Centrum, R.J.H. Fortuynplein 4
- Boulevard Café, Cruquiusweg 3
- Bruna, Oostelijke Handelskade 1061
- De Eester, Van Eesterenlaan 266
- Fit aan 't IJ, KNSM-laan 1113
- JavaBlend, Tosaristraat 1
- Kapsalon Hairspray, Sumatrakade 5
- Lloyd Hotel, Oostelijke Handelskade 34
- Pakhuis De Zwijger, Piet Heinkade 179
- New York Gym, Veemkade 598
- Ramses Shaffy Huis, Piet Heinkade 231
- Wijnkoperij Hermitage, KNSM-laan 293
- Winkelcentrum Brazilië, Vers Passage

IJburg

- Bruna, IJburglaan 561
- FlexBieb, Talbotstraat 46
- Gezondheidscentrum Haveneiland, IJburglaan 727
- Mad Men Bicycle Café, IJburglaan 444
- Openbare Bibliotheek, Diemerparklaan 79
- Sportschool Life and Kicking, Eva Besnyöstraat 29

Zeeburgereiland

- Buurtkamer, John Blankensteinstraat 1

Oost

- Grand Café Genieten, Oranje-Vrijstaatplein 2
- Post Oost, Wijtenbachstraat 36
- Q-Factory, Atlantisplein 1
- Stadsdeelhuis Oost, Oranje-Vrijstaatplein 2

‘Het gevoel dat we iets
bijzonders, iets duurzaam
en vernieuwends gaan
doen, is terug’

Yvonne Schreuder is op IJburg onlangs van de ene op de andere dag ‘zelfbouwer’ geworden. Ze maakt mooie momenten maar ook teleurstellingen mee. Voor de IJopener houdt ze de stand van zaken met haar woning in wording en dito buurt nauwgezet bij.

Dagboek van een zelfbouwer

TEKST: YVONNE SCHREUDER
FOTO: ARJEN POORTMAN

De zomer zit erop en wat duurde het lang. Niet in de laatste plaats omdat we dit jaar laat op vakantie gingen en we uiteindelijk het gevoel hadden de enige Nederlanders te zijn die nog niet op vakantie waren geweest. Maar vooral omdat de zelfbouwactiviteiten vrijwel de hele zomer stillagen. Geen vergaderingen, workshops of andere leuke dingen. En dan blijkt uit het oog ook echt een beetje uit het hart. Misschien was het de laatste vergadering voor de zomerstop, die over de energievoorziening ging maar qua sfeer de energie juist een beetje uit ons zoog. Of onze eindeloze budgetsessies, een van de ‘voordelen’ van een econoom en Excel-fetisjist als partner. Het enthousiasme zakte in ieder geval wat weg. We zijn zelfs nog weer eens gaan kijken of we ons niet toch maar moesten focussen op bestaande bouw, omdat de erfpacht dan vaak afgekocht is en je dus lagere maandlasten hebt. Maar twee bezichtigingen later weet je dan eigenlijk ook wel waarom je dit eerder niet wilde. Agenda-acrobatiek om bezichtigingen te plannen en makelaarsgekonkel als het aankomt op bieden, overbieden en... nog meer overbieden.

Het IJburg-experiment

Dat de zevende editie van Amsterdam Bouwt in Pakhuis De Zwijger in het teken stond van het IJburg-experiment kwam dan ook als geroepen. Misschien zou ons zelfbouwgevoel weer wat terugkomen. We zijn ook vooral weer een heleboel interessante weetjes rijker. Zo vertelt Dries Drogendijk, gebiedsdirecteur Oost dat de ambitie is om tussen de 1100 en 1500 woningen te bouwen op Centrumeiland. En het ziet ernaar

uit dat dit gehaald gaat worden.

Samen met stedenbouwkundige Erjen Prins legt hij uit hoe de indeling van Centrumeiland niet is gebaseerd op een stramen van straten, maar dat juist woonblokken en openbare ruimte centraal staan. Het speelt bovendien in op een van Gemeente Amsterdam's meest prominente maatschappelijke thema's: De Bewegende Stad. ‘Dus loop maar eens dat extra stukje om het blok heen’, zegt een enthousiaste Dries.

Lopen kan volop, want voetgangers lijken de baas op Centrumeiland. Zonder aparte trottoirs is eigenlijk de hele straat een groot trottoir waar andere verkeersdeelnemers te gast zijn. Op het gehele eiland geldt een snelheidslimiet van 15 kilometer per uur en parkeren kan alleen op eigen terrein of aan de Pampuslaan. Overigens komt aan diezelfde Pampuslaan een zogenoemd voorzieningenlint. Het is nog niet helemaal zeker wat er allemaal komt, maar te denken valt aan een huis voor de buurt, een school en kleine bedrijvigheid.

Zelfbouw-walhalla

Centrumeiland is bovendien een waar zelfbouw-walhalla. Maar liefst vijf soorten zelfbouw op één eiland: individueel, samen in t klein in twee categorieën, collectief particulier opdrachtgeverschap, medeopdrachtgeverschap en zelfbouwen in het verband van een woningcorporatie. ‘Het is een sterke wens om zoveel mogelijk zelfbouw op het eiland te hebben en minder mogelijkheden voor ontwikkelaars te bieden’, legt Drogendijk uit.

Iedereen die nog niet enthousiast is over het idee van zelfbouwer, wordt dat uiteindelijk wel

door Centrumeiland-pioniers Mustafa Yurttas en Dilek Karpuz. Zij bouwen momenteel op de nog verlaten zandvlakte het eerste huis van Centrumeiland. Het is ontzettend leuk om te horen hoe ze omgaan met de uitdagingen die een huis bouwen met zich meebrengt. Voor ons persoonlijk is het bovendien extra leuk omdat het bouwproject op Centrumeiland hun ultieme compromis is; Dilek wilde graag naar Amsterdam en Mustafa wilde graag een huis bouwen. Een aantal jaren geleden was IJburg voor ons het compromis waar we tegelijkertijd wel én ook weer niet in Amsterdam wonen.

Geen riolering voor regenwater

Tot slot, wat mij betreft een van de meest indrukwekkende kenmerken van Centrumeiland: er komt geen riolering voor regenwater. Hydroloog Baukje Dijkstra vertelt dat de straten, pleinen en stukken groen zodanig ingericht worden dat ze het regenwater zelf kunnen opvangen. Met kleine parkjes waarin zogenoemde wadi's (Water Afvoer Drainage Infiltratie) komen kan het regenwater zelf zijn weg vinden richting de bodem. Daarnaast heeft het water de mogelijkheid om via bovengrondse goten weg te stromen.

Het gevoel dat we iets bijzonders, iets duurzaam en vernieuwends gaan doen, is terug. En natuurlijk ook het vooruitzicht van een helemaal zelf in te richten woning. Op zoek naar interieurinspiratie draait Pinterest inmiddels weer overuren, terwijl de Funda-app werkloos op mijn telefoon staat. En nu maar snel door met plannen maken, de zomer is voorbij en er mag weer gewerkt worden. <

BUURTPUZZEL

In deze puzzel ziet u een collage met kunst uit de buurt. Bij elk kunstwerk in de fotocollage staat een nummer.

Vul de straatnaam van het kunstwerk in op de overeenkomstige regel van de puzzel. In de puzzel zijn gelijke nummers gelijke letters. Verticaal verschijnt een buurtactiviteit.

Mail de oplossing vóór 11 november 2019 naar info@ijopener.nl o.v.v. PUZZELOPLOSSING. De prijswinnaar wint een Ego actioncam om op full HD (1080x1920) met 30fps de leukste capriolen op film mee vast te leggen!

HD op volle snelheid

www.thephotofactory.nl
C. van Eesterenlaan 15 - 020 - 419 72 00

Helaas is in het vorige nummer van IJopener de oplossingsregel weggefallen. Sommige lezers hebben de ontbrekende regel opgevraagd en de puzzel alsnog afgemaakt.

De winnaars zijn L. Van Riessen, E. Lammers en C. Wighman.

De oplossing was een regel uit een gedicht van F. Starik: 'De regen valt maar raakt niet kwijt in water, dat mijn bootje draagt.'

Het gedicht staat op het hek van de drijvende gedichtenkamer (the floating poetry room) en ligt aan de Paul Hufkade op IJburg. Van 2010 tot 2011 was Starik stadsdichter van Amsterdam en is in 2018 overleden.

FOTO EN PUZZEL: KEES HOOGEVEEN

